

MINISTERSTWO
ROZWOJU

Przewodnik po Prostej Spółce Akcyjnej

**Ustawa o zmianie ustawy –
Kodeks spółek handlowych
oraz niektórych innych ustaw**

PROSTA SPÓŁKA AKCYJNA (P.S.A.)

Czym jest i jak ją prowadzić?

Ministerstwo Rozwoju

listopad 2019 r.

Spis treści

I. P.S.A. - ogólny zarys.....	3
Czym jest prosta spółka akcyjna?	3
Komu dedykowana jest prosta spółka akcyjna?.....	3
Prosta spółka akcyjna na tle systemów innych państw	5
II. P.S.A. a inne spółki kapitałowe w prawie polskim – porównanie	7
III. Powstanie P.S.A.	16
Co jest konieczne, aby powstała prosta spółka akcyjna:.....	16
Zawarcie umowy spółki	16
Dodatkowe elementy w umowie P.S.A.	17
Jak zawrzeć umowę spółki?.....	18
Ustanowienie organów spółki	18
Wkłady na pokrycie kapitału akcyjnego	18
Wpis do KRS.....	19
IV. Struktura majątkowa	21
Istota struktury majątkowej	21
Zasady dokonywania wypłat na rzecz akcjonariuszy.....	22
V. Prawa i obowiązki akcjonariuszy.....	24
Przywileje akcyjne	24
Uprawnienia indywidualne akcjonariuszy	25
Akcje w formie zdematerializowanej i rejestr akcjonariuszy	25
Przeniesienie akcji	26
Ograniczenia rozporządzania akcjami	27

Indywidualne uprawnienia kontrolne i informacyjne akcjonariuszy	27
Wyłączenie i ustąpienie akcjonariusza oraz unieważnienie akcji przez sąd.....	27
Zmiana umowy spółki i emisja nowych akcji.....	28
VI. Struktura organizacyjna	29
Zarząd	29
Rada nadzorcza.....	30
Rada dyrektorów	31
Uchwały akcjonariuszy i walne zgromadzenie	33
Udział w walnym zgromadzeniu przy użyciu środków komunikacji elektronicznej	35
VII. Łączenie, podział i przekształcenie.....	36
VIII. Rozwiązanie i likwidacja	38
Rozwiązanie P.S.A. powodują:.....	38
Likwidacja prostej spółki akcyjnej	38
„Uproszczone” rozwiązanie spółki	39
IX. Odpowiedzialność cywilnoprawna i karna	41
Odpowiedzialność związana z procesem tworzenia P.S.A.	41
Odpowiedzialność odszkodowawcza członków organów P.S.A. wobec spółki.....	41
Odpowiedzialność zarządców P.S.A. wobec wierzycieli na wypadek upadłości spółki.....	42
Odpowiedzialność karna	43

I. P.S.A. - ogólny zarys

Odpowiedzią na wyzwania współczesnej gospodarki, w szczególności w zakresie instytucjonalnych form prowadzenia działalności innowacyjnej, jest **ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw**. Ustawa tworzy podstawy prawne prostej spółki akcyjnej, którą można zakładać od 1 marca 2020 r.

Czym jest prosta spółka akcyjna?

Prosta spółka akcyjna (dalej: P.S.A.) jest nowoczesną spółką niepubliczną dostosowaną do współczesnej gospodarki. Łączy ograniczoną odpowiedzialność akcjonariuszy za zobowiązania spółki z dużą dozą elastyczności, zarówno jeśli chodzi o kształtowanie wzajemnych relacji pomiędzy akcjonariuszami, jak i o system zarządzania spółką. P.S.A. cechuje z jednej strony brak nadmiernych formalności związanych z jej zakładaniem, a z drugiej strony nowoczesny mechanizm ochrony wierzycieli spółki.

Prawne założenia P.S.A. to:

1. odejście od instytucji kapitału zakładowego na rzecz kapitału akcyjnego o minimalnej wartości 1 zł, a także rezygnacja z nominalowego charakteru akcji (oderwanie akcji oraz wynikających z nich praw korporacyjnych od kapitału),
2. możliwość elastycznego kształtowania struktury majątkowej spółki w oparciu o akcje bez wartości nominalnej i znaczna swoboda wypłat z kapitału akcyjnego – brak związania środków odpowiadających kapitałowi akcyjnemu na wzór kapitału zakładowego,
3. efektywny mechanizm ochrony wierzycieli w oparciu o zakaz dokonywania świadczeń na rzecz akcjonariuszy, które zagrażałyby wypłacalności spółki oraz obowiązek oszczędzania (odpis 8% z zysku za dany rok na kapitał akcyjny),
4. wprowadzenie rozwiązań umożliwiających wniesienie do spółki pracy i usług bez skomplikowanych i kosztownych wycen na etapie rozpoczynania działalności,
5. uproszczenie funkcjonowania spółki, m.in. przez wprowadzenie uproszczonej dematerializacji akcji w rejestrze i szerokie wykorzystanie środków komunikacji elektronicznej w procesach decyzyjnych,
6. pozostawienie założycielom znacznej swobody w odniesieniu do organów spółki – wprowadzenie alternatywnego modelu zarządzania i nadzoru, skupionego w jednym organie (rada dyrektorów), czyli możliwość wyboru systemu monistycznego, usprawniającego procesy decyzyjne w spółce,
7. prosta rejestracja elektroniczna w 24 h za pomocą formularza oraz wykorzystywanie środków elektronicznych w funkcjonowaniu spółki,
8. możliwie szybka i nieskomplikowana likwidacja spółki w razie niepowodzenia przedsięwzięcia lub przekształcenie w inną spółkę kapitałową.

Komu dedykowana jest prosta spółka akcyjna?

P.S.A. ma charakter uniwersalny, a nie sektorowy. Skorzystać z niej mogą inwestorzy planujący podjęcie działalności w jakiegokolwiek branży poza wyjątkami wynikającymi z przepisów ustaw szczególnych. Ma zarazem charakter trwały – byt prawny spółki nie jest ograniczony czasem trwania, przedmiotem działalności, składem osobowym uczestników itp.

Atrakcyjne na wszystkich polach działalności są:

- prosta i szybka rejestracja,
- wybór systemu organów,
- elastyczna struktura kapitałowa,
- elektronizacja procesów decyzyjnych i
- nieskomplikowana likwidacja spółki.

Nowy typ spółki uelastycznia reguły stosowane w odniesieniu do spółki z o.o. i do spółki akcyjnej, jak również łączy w jednej formie prawnej elementy właściwe dla tych dwóch typów spółek. W tej perspektywie P.S.A. generalnie ułatwia podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej w formie spółki kapitałowej dla wszystkich rodzajów przedsięwzięć.

Prosta spółka akcyjna jest szczególnie atrakcyjna dla przedsiębiorców zainteresowanych pozyskaniem kapitału w obrocie niepublicznym (np. od funduszy typu *venture capital*). Nie skorzystają z niej przedsiębiorcy, których celem jest pozyskanie kapitału na zorganizowanym rynku kapitałowym. Zdecydował o tym m.in. szeroki zakres swobody kształtowania umowy P.S.A., czego nie dało się pogodzić z wymogami prawa Unii Europejskiej dla spółki publicznej. Akcje P.S.A. nie mogą tym samym być przedmiotem zorganizowanego obrotu, w szczególności na rynku regulowanym. P.S.A. można za to przekształcić w spółkę akcyjną, jeśli po rozwinięciu przedsięwzięcia spółka będzie potrzebowała dostępu do publicznego rynku akcji.

Uniwersalny charakter P.S.A. nie przeczy tezie, że spółka ta została zaprojektowana z myślą o startupach. To przedsięwzięcia realizowane najczęściej w obszarze nowych technologii, w warunkach dużej niepewności rynkowej, które są na etapie poszukiwania powtarzalnego i skalowalnego modelu biznesowego. P.S.A. jest dostosowana do tego typu przedsięwzięć przede wszystkim ze względu na elastyczną strukturę kapitałową opartą o kapitał akcyjny i akcje bez wartości nominalnej, możliwość wnoszenia wkładów w postaci pracy lub usług oraz szeroki zakres swobody w kształtowaniu wzajemnych relacji pomiędzy akcjonariuszami.

Spółki prowadzące działalność w obszarze nowych technologii dla rozwoju potrzebują ogromnych zasobów kapitału finansowego. Powinien on pozwolić im osiągnąć odpowiednią skalę działalności w stosunkowo krótkim okresie. Z kolei dostarczyciele kapitału finansowego charakteryzują się często niewystarczająco długoterminowym horyzontem inwestycyjnym, co z reguły prowadzi do niedoszacowania wartości pomysłodawców i założycieli spółek. Forma P.S.A. ułatwia pozyskanie kapitału oraz godzi interesy dwóch kategorii współników: inwestorów (dostarczających kapitał) oraz innowatorów (wnoszących do spółki pracę lub usługi).

Konstrukcja kapitału akcyjnego zachęca do inwestowania w P.S.A. Środki odpowiadające bowiem temu kapitałowi nie są wiązane w spółce na wzór podobny do związania środków wnoszonych na pokrycie kapitału zakładowego w sp. z o.o. i S.A. Mogą zostać wypłacone akcjonariuszom tytułem dywidendy przy uwzględnieniu testu bilansowego oraz zakazu wypłat zagrażających wypłacalności spółki. Dzięki temu rozwiązaniu inwestorzy będą bardziej skłonni do dokapitalizowania spółki.

Z kolei innowatorzy mogą jako kapitał wnieść swoją pracę lub usługi. Pozwoli to na zawiązywanie się spółek, które nie powstałyby poza formą P.S.A. Inwestorzy nie są skłonni do wykładania funduszy, które wynagradzałyby innowatorów za pracę po stawkach rynkowych. Innowatorzy często nie dysponują kapitałem niezbędnym do objęcia udziałów, a jedynie pomysłem/umiejętnościami.

Dzięki akcjom założycielskim akcjonariusze, którzy są założycielami spółki oraz są pomysłodawcami rozwiązań innowacyjnych, zapewniają sobie określony udział w ogólnej liczbie głosów na wypadek

przystąpienia do spółki zewnętrznego inwestora. Dzięki temu zachowają kontrolę nad procesami decyzyjnymi w spółce. Rozwiązanie to może być także korzystne dla inwestorów i skłaniać ich np. do akceptacji programów emisji akcji dla pracowników czy też członków zarządu spółki, motywujących ich do wspólnego i długoterminowego zaangażowania na rzecz rozwoju spółki i wzrostu jej wartości. Pracownicy otrzymają akcje, które będą mogli sprzedać z zyskiem, a jednocześnie inwestor nie straci decydującego wpływu na spółkę.

P.S.A. dysponuje również możliwością korzystania z szerokiego kręgu różnorodnych instrumentów finansowych celem pozyskiwania kapitału, zwłaszcza z akcji uprzywilejowanych i obligacji występujących w formie zdematerializowanych papierów wartościowych.

Wszystkie te cechy sprawiają, że P.S.A. trafia w oczekiwania środowiska startupowego i umożliwia realizację nowoczesnych, innowacyjnych przedsięwzięć.

Prosta spółka akcyjna na tle systemów innych państw

Uczestnictwo Polski w rynku wewnętrznym Unii Europejskiej powoduje, że polscy przedsiębiorcy mogą korzystać z typów spółek kapitałowych utworzonych zgodnie z prawem obcym. Wprowadzenie P.S.A. zwiększa konkurencyjność Polski na rynku europejskim w zakresie form prawnych prowadzenia działalności, zwłaszcza działalności opartej o kapitał ludzki i innowacje, których znaczenie gospodarcze ciągle wzrasta.

P.S.A. wprowadza rozwiązania nowatorskie na gruncie polskiego systemu spółek handlowych. Nie są to jednak instytucje nieznanne w prawie obcym, w tym w prawie europejskim. Inspiracją dla P.S.A. były rozwiązania prawa obcego, mające zarówno bogatą tradycję legislacyjną, jak i solidne uzasadnienie ekonomiczne.

W szczególności, spółki bez minimalnego kapitału zakładowego albo o „symbolicznym” kapitale wprowadziło szereg państw europejskich:

Lp.	Kraj	Typ spółki	Minimum kapitałowe
1.	WIELKA BRYTANIA	sp. z o.o. (LTD)	brak minimalnego kapitału zakładowego
2.	IRLANDIA	sp. z o.o. (PLC)	brak minimalnego kapitału zakładowego
3.	CYPR	sp. z o.o. (PLC)	brak minimalnego kapitału zakładowego
4.	PORTUGALIA	sp. z o.o. (<i>Sociedade por quotas</i>)	brak minimalnego kapitału zakładowego
5.	ESTONIA	sp. z o.o. (OÜ)	brak minimalnego kapitału zakładowego
6.	HOLANDIA	sp. z o.o. (B.V.)	brak minimalnego kapitału zakładowego
7.	FRANCJA	uproszczona sp. akcyjna (SAS) i sp. z o.o. (SARL)	1 euro
8.	SŁOWACJA	prosta sp. akcyjna (J.S.A.)	1 euro
9.	LUKSEMBURG	uproszczona sp. z o.o. (S.à.r.l.-S)	1 euro
10.	NIEMCY	podtyp sp. z o.o. (UG)	1 euro
11.	WŁOCHY	uproszczona sp. z o.o. (S.r.l.s.)	1 euro
12.	CZECHY	sp. z o.o. (s.r.o.)	1 korona czeska (ok. 17 groszy)
13.	DANIA	„substytut” sp. z o.o. (IVS)	1 korona duńska (ok. 60 gr.)
14.	BULGARIA	sp. z o.o. (OOD)	2 lewy bułgarskie (ok. 4,50 zł)
15.	RUMUNIA	sp. z o.o. (SRL)	200 lejów rumuńskich (ok. 185 zł)

W Finlandii już od 2006 r. udziały w spółce z o.o. (*yksityinen osakeyhtiö – oy*) nie mają wartości nominalnej, choć statut spółki może przewidywać nominalną wartość udziałów.

Brak kapitału zakładowego jest charakterystyczną cechą spółek funkcjonujących we wszystkich systemach *common law*. Dotyczy to zwłaszcza korporacji amerykańskich tworzonych zgodnie z systemami prawa spółek poszczególnych stanów.

Z kolei model monistyczny zarządzania spółką (rada dyrektorów) jako **wyłączny** przewiduje się w prawodawstwie: **USA, Wielkiej Brytanii, Irlandii, Malty, Cypru, Finlandii, Szwecji, Norwegii, Rosji, Kanady, Australii, Chin, Indii oraz Japonii**. Podczas gdy **Francja, Włochy, Czechy i Holandia** pozostawiają założycielom wybór pomiędzy dualistycznym a monistycznym systemem organów, co jest także możliwe w P.S.A.

II. P.S.A. a inne spółki kapitałowe w prawie polskim – porównanie

Poniższa tabela prezentuje zestawienie podstawowych cech spółek kapitałowych (sp. z o.o., S.A. i P.S.A.). Tabela zestawia podstawowe różnice, a zarazem uproszczenia lub nowe rozwiązania, z których będą mogli skorzystać założyciele, jeżeli wybiorą prostą spółkę akcyjną. Zrozumienie różnic pomiędzy poszczególnymi typami spółek kapitałowych ułatwi przedsiębiorcy podjęcie decyzji co do optymalnej formy prowadzenia działalności.

PORÓWNANIE PODSTAWOWYCH CECH SPÓŁEK KAPITAŁOWYCH				
		PROSTA SPÓŁKA AKCYJNA	SPÓŁKA Z O.O.	SPÓŁKA AKCYJNA
I. Utworzenie spółki				
1.	forma umowy lub statutu i rejestracja	forma aktu notarialnego albo rejestracja elektroniczna w trybie S-24	forma aktu notarialnego albo rejestracja elektroniczna w trybie S-24	tylko forma aktu notarialnego, brak możliwości elektronicznej rejestracji
2.	ograniczenia rejestracji elektronicznej	rejestracja elektroniczna możliwa w przypadku wkładów pieniężnych	rejestracja elektroniczna możliwa w przypadku wkładów pieniężnych	brak możliwości rejestracji elektronicznej
3.	wkłady wymagane przed rejestracją	brak konieczności wnoszenia przed rejestracją wkładów ponad minimalną wysokość kapitału akcyjnego (1 zł)	wszystkie wkłady są wnoszone przed rejestracją, minimalnie wkłady o wartości 5 tys. zł (z uwzględnieniem art. 158 § 1 ¹ zd. 2)	co najmniej 1/4 wartości wkładów przed rejestracją, tj. minimalnie 25 tys. zł ; wartość wkładów niepieniężnych wymaga zbadania przez biegłego rewidenta
4.	zakres swobody w konstruowaniu postanowień umowy spółki / statutu	brak zasady surowości statutu	brak zasady surowości statutu	zasada surowości statutu – postanowienia statutu mogą być inne niż przewidziane w ustawie tylko wówczas, gdy przepis wyraźnie to dopuszcza
II. Struktura majątkowa				
5.	wymagany kapitał „początkowy”	minimalny kapitał akcyjny 1 zł	minimalny kapitał zakładowy 5 tys. zł	minimalny kapitał zakładowy 100 tys. zł
6.	czy zmiana wysokości tego kapitału wymaga zmiany umowy spółki?	nie	tak, poza trybami wyjątkowymi	tak, poza trybami wyjątkowymi

7.	minimalna wartość nominalna praw udziałowych	brak	wartość nominalna udziału co najmniej 50 zł	wartość nominalna akcji co najmniej 1 gr
8.	dopuszczalne wkłady	możliwy wszelki wkład mający wartość majątkową, w tym wkład w postaci świadczenia pracy lub usług oraz prawa niezbywalnego	wkład mający wartość majątkową, z wyłączeniem praw niezbywalnych oraz świadczenia pracy lub usług	wkład mający wartość majątkową, z wyłączeniem praw niezbywalnych oraz świadczenia pracy lub usług
9.	termin na wniesienie wkładów	3 lata od rejestracji spółki , chyba że w umowie spółki, w uchwale akcjonariuszy albo w uchwale zarządu (rady dyrektorów) zostanie przewidziane wcześniejsze wniesienie wkładów	wszystkie wkłady muszą być wniesione przed rejestracją spółki (z uwzględnieniem art. 158 § 1 ¹ zd. 2)	1 rok od rejestracji spółki na wniesienie wkładów niepieniężnych ponad minimalne 25 tys. zł; brak terminu na wniesienie wkładów pieniężnych ponad minimalne 25 tys. zł (ale zarząd może wezwać do wniesienia w każdej chwili)
10.	możliwość zwrotu środków z wniesionych wkładów w toku działalności spółki	tak, pod warunkiem że wypłata nie doprowadzi do niewypłacalności spółki wypłata musi zostać pomniejszona przede wszystkim o niepokryte straty, jest możliwa dopiero po rejestracji obniżenia wysokości kapitału akcyjnego przez sąd rejestrowy wypłata z kapitału akcyjnego powodująca spadek jego wysokości poniżej 5% zobowiązań wymaga postępowania konwokacyjnego	zakaz zwrotu wniesionych wkładów wycofanie środków zaangażowanych w spółkę możliwe jedynie w wyniku obniżenia kapitału zakładowego i wezwania wierzycieli do zgłaszania roszczeń (czas otrzymania środków – minimum 3 miesiące)	zakaz zwrotu wniesionych wkładów wycofanie środków zaangażowanych w spółkę możliwe jedynie w wyniku obniżenia kapitału zakładowego i wezwania wierzycieli do zgłaszania roszczeń (czas otrzymania środków – minimum 6 miesięcy)
III. AKCJE I PRAWA UDZIAŁOWE				

11.	forma akcji/udziałów	akcje niemające formy dokumentu (zdematerializowane) akcje będą zapisane w rejestrze akcjonariuszy prowadzonym m.in. przez notariuszy lub firmy inwestycyjne, co zapewni stosunkowo niewielkie koszty prowadzenia rejestru	udziały nie mają formy dokumentu i nie stanowią papieru wartościowego, stanowią jedynie zapis w księdze udziałów	do 31 grudnia 2020 r. akcje w formie dokumentu (imienne lub na okaziciela), dematerializacja jedynie w trybie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, kiedy spółka staje się spółką giełdową od 1 stycznia 2021 r. obowiązkowa dematerializacja akcji wszystkich spółek akcyjnych (na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw), z tym że rejestru akcjonariuszy S.A. nie będą mogli prowadzić notariusze
12.	przeniesienie udziałów/akcji	zbycie akcji następuje w formie dokumentowej, czyli także w formie emaila	zbycie udziałów następuje w formie pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym	do 31 grudnia 2020 r. przeniesienie akcji, która nie jest zdematerializowana, wymaga pisemnego oświadczenia oraz przeniesienia posiadania akcji (akcje imienne) lub fizycznego wydania akcji nabywcy (akcje na okaziciela) od 1 stycznia 2021 r. obowiązkowa dematerializacja akcji wszystkich spółek akcyjnych (na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw)

13.	Ustąpienie wspólnika	możliwe Jeżeli interesy akcjonariusza w spółce będą rażąco naruszane przez spółkę lub innych akcjonariuszy, akcjonariusz będzie mógł wystąpić do sądu o ustąpienie ze spółki i wykupienie jego akcji przez spółkę	niemożliwe wspólnik nie ma możliwości ustąpienia ze spółki, nawet w przypadku jego rażącego pokrzywdzenia przez innych wspólników lub spółkę	niemożliwe akcjonariusz nie ma możliwości ustąpienia ze spółki, nawet w przypadku jego rażącego pokrzywdzenia przez innych akcjonariuszy lub spółkę
14.	Możliwość obrotu zorganizowanego (obrot akcjami na giełdzie)	nie	nie	tak
15.	Możliwość identyfikacji akcjonariuszy	zapewniona przez fakt, że za akcjonariusza uważa się osobę wpisaną do rejestru akcjonariuszy, a także przez składanie listy akcjonariuszy do KRS	zapewniona, przez prowadzenie księgi udziałów przez spółkę oraz składanie listy wspólników do KRS	ograniczona przez możliwość emisji akcji na okaziciela od 1 stycznia 2021 r. obowiązkowa dematerializacja akcji wszystkich spółek akcyjnych (na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw). Począwszy od tego dnia wszystkie akcje spółek akcyjnych będą rejestrowane w rejestrze akcjonariuszy S.A., co zapewni możliwość identyfikacji akcjonariuszy

16.	Wyплаты z zysku i inne wypłaty pod tytułem korporacyjnym	zysk za ostatni rok obrotowy powiększony o niepodzielone zyski z lat ubiegłych oraz kapitały rezerwowe może być powiększony o kapitał akcyjny wypłata musi zostać pomniejszona o niepokryte straty i nie może prowadzić do niewypłacalności spółki obniżenie kwoty kapitału akcyjnego poniżej sumy stanowiącej 5% zobowiązań wymaga postępowania konwokacyjnego	zysk za ostatni rok obrotowy, powiększony o niepodzielone zyski z lat ubiegłych oraz o kwoty przeniesione z utworzonych z zysku kapitałów zapasowego i rezerwowych, które mogą być przeznaczone do podziału. Wypłata musi zostać pomniejszona o niepokryte straty	zysk za ostatni rok obrotowy, powiększony o niepodzielone zyski z lat ubiegłych oraz o kwoty przeniesione z utworzonych z zysku kapitałów zapasowego i rezerwowych, które mogą być przeznaczone na wypłatę dywidendy wypłata musi zostać pomniejszona o niepokryte straty i obowiązkowe odpisy na kapitał zapasowy
17.	prawa z akcji niepokrytych	akcjonariusz uzyskuje pełnię praw niezależnie od pokrycia akcji, chyba że umowa spółki stanowi inaczej	nie dotyczy wszystkie udziały muszą być pokryte przed rejestracją spółki (z uwzględnieniem art. 158 § 1¹ zd. 2)	prawo głosu przysługuje od dnia pełnego pokrycia akcji, chyba że statut stanowi inaczej akcjonariusz otrzymuje dywidendę jedynie w części przypadającej na akcje pokryte akcje za wkłady niepieniężne nie mogą być zbyte do czasu ich pełnego pokrycia
18.	ograniczenia uprzywilejowania akcji	co do zasady, brak ograniczeń w uprzywilejowaniu akcji możliwe są akcje nieme oraz tzw. akcje założycielskie gwarantujące założycielom spółki, że każda kolejna emisja nowych akcji nie może spowodować spadku liczby ich głosów w stosunku do ogólnej liczby głosów w spółce	ograniczone uprzywilejowanie co do prawa głosu (maks. 3 głosy na udział) oraz co do dywidendy (udział uprzywilejowany może otrzymać maks. 150% dywidendy przypadającej na udział nieuprzywilejowany) brak możliwości utworzenia udziałów niemych, brak tzw. akcji założycielskich	ograniczone uprzywilejowanie co do prawa głosu (maks. 2 głosy na akcję) oraz co do dywidendy (akcja uprzywilejowana może otrzymać maks. 150% dywidendy przypadającej na akcję nieuprzywilejowaną) możliwe akcje nieme, brak tzw. akcji założycielskich
IV. ORGANY I STRUKTURA ORGANIZACYJNA				

19.	możliwość wyboru tzw. modelu monistycznego	tak system monistyczny pozwala m.in. na połączenie funkcji zarządu i rady nadzorczej w jednym organie, co przyspiesza obieg dokumentów i podejmowanie decyzji	nie, tylko system dualistyczny	nie, tylko system dualistyczny
20.	zarząd	składa się z jednego lub większej liczby członków	składa się z jednego lub większej liczby członków	składa się z jednego lub większej liczby członków
21.	rada nadzorcza (lub komisja rewizyjna)	w pełni fakultatywna członkowie rady nadzorczej nie muszą działać wspólnie, rada nadzorcza może określić w drodze uchwały czynności, dla których podjęcia zarząd zobowiązany jest uzyskać jej zgodę	fakultatywna (obligatoryjna , jeśli kapitał zakładowy spółki jest wyższy niż 500 tys., a wspólników jest więcej niż 25) członkowie rady nadzorczej nie muszą działać wspólnie	obligatoryjna członkowie rady nadzorczej muszą działać wspólnie, brak możliwości indywidualnego nadzoru
22.	uprawnienia kontrolne i informacyjne wspólników	prawo indywidualnej kontroli przysługujące każdemu akcjonariuszowi	prawo indywidualnej kontroli przysługuje każdemu wspólnikowi, ale można je wyłączyć w razie ustanowienia rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej	brak prawa indywidualnej kontroli, jedynie wąskie uprawnienia informacyjne akcjonariuszy
23.	obowiązek lojalności członków organów	tak, obejmuje nie tylko członków zarządu (rady dyrektorów), ale także członków rady nadzorczej	tak, ale dotyczy tylko członków zarządu	tak, ale dotyczy tylko członków zarządu
24.	zakaz zajmowania się interesami konkurencyjnymi przez członka zarządu	tak, dyspozytywny – umowa spółki może stanowić inaczej	tak, bezwzględny (uchyla go zgoda spółki)	tak, bezwzględny (uchyla go zgoda spółki)

25.	podejmowanie uchwał przez zgromadzenie wspólników /akcjonariuszy	odformalizowanie i digitalizacja podejmowania uchwał przez akcjonariuszy uchwały mogą być podejmowane na zgromadzeniu akcjonariuszy lub poza zgromadzeniem: na piśmie lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej	uchwały mogą być podejmowane na zgromadzeniu wspólników lub poza nim, ale – z wyłączeniem spółek zarejestrowanych w trybie S24 – tylko w drodze pisemnego głosowania (z zastrzeżeniem spraw, do których podjęcia konieczne jest zwołanie zgromadzenia) z tym, że w sp. z o.o. zarejestrowanej w trybie S24 uchwały wspólników mogą być podjęte przy wykorzystaniu wzorca uchwały udostępnionego w systemie S24	uchwały mogą być podejmowane tylko na walnym zgromadzeniu
26.	formalności związane z odbywaniem zgromadzeń wspólników	formalności sprowadzone do niezbędnego minimum zwołanie zgromadzenia akcjonariuszy może nastąpić e-mailem nie ma wymogu rejestracji uczestnictwa na zgromadzeniu brak wymogu protokołowania obrad zgromadzenia przez notariusza	zwołanie zgromadzenia może nastąpić e-mailem, tylko pod określonymi warunkami nie ma wymogu rejestracji uczestnictwa na zgromadzeniu brak wymogu protokołowania obrad zgromadzenia przez notariusza	rozbudowany formalizm zwołanie zgromadzenia tylko przez ogłoszenie w MSiG lub listami poleconymi (w spółkach giełdowych – przez ogłoszenie na stronie www spółki) konieczna rejestracja uczestnictwa na zgromadzeniu przez pobranie zaświadczenia o prawie uczestnictwa i złożenie go w spółce zgromadzenia protokołowane przez notariusza
27.	uczestnictwo w zgromadzeniu za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej	możliwe akcjonariusze mogą uczestniczyć w zgromadzeniu przy użyciu środków porozumiewania się na odległość, jeśli pozwala na to umowa spółki	możliwe wspólnicy mogą uczestniczyć w zgromadzeniu przy użyciu środków porozumiewania się na odległość, jeśli pozwala na to umowa spółki	tak, jeśli przewiduje to statut

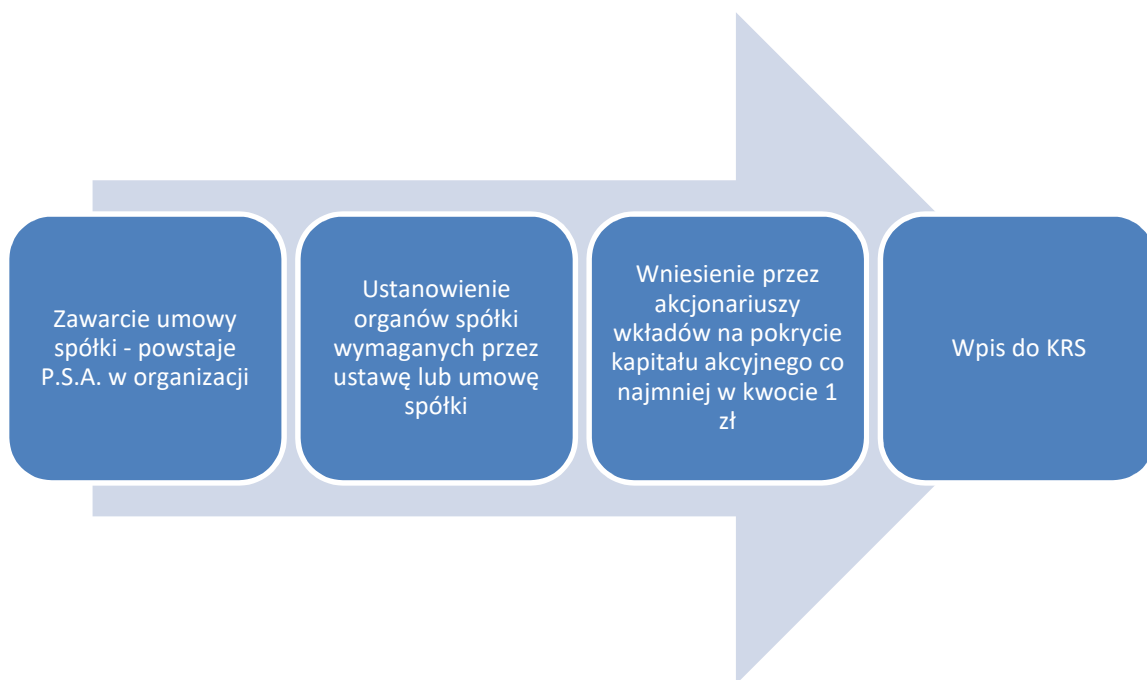
V. INSTRUMENTY OCHRONY PRAW WIERZYCIELI				
28.	obowiązkowy kapitał zakładowy	brak, kapitał akcyjny minimum 1 zł	minimum 5 tys. zł	minimum 100 tys. zł
29.	rezerwa na pokrycie strat („obowiązek oszczędzania”)	tak , 8% z zysku, do wysokości 5% zobowiązań z zatwierdzonego sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy, czyli do wartości skorelowanej ze skalą działalności i sytuacją spółki	brak	tak, 8% z zysku do wysokości 1/3 kapitału zakładowego (tj. min. 1/3 ze 100 tys. zł)
30.	wypłaty zagrażające wypłacalności spółki	wprost zakazane przez ustawę	dopuszczalne, z zastrzeżeniem obowiązku złożenia w odpowiednim czasie wniosku o ogłoszenie upadłości	dopuszczalne, z zastrzeżeniem obowiązku złożenia w odpowiednim czasie wniosku o ogłoszenie upadłości
31.	świadczenia na rzecz akcjonariuszy, które nie odpowiadają wartości godziwej świadczenia wzajemnego	wprost zakazane przez ustawę	brak wyraźnej regulacji w KSH	brak wyraźnej regulacji w KSH
32.	odpowiedzialność wspólników/ akcjonariuszy oraz solidarna odpowiedzialność członków zarządu (rady dyrektorów) za przeszacowanie wkładów niepieniężnych	tak, w odniesieniu do wkładów przeznaczanych na kapitał akcyjny	tak	brak
VI. LIKWIDACJA				

33.	Rozwiązanie spółki w drodze przejęcia majątku przez oznaczonego akcjonariusza	możliwa uchwała walnego zgromadzenia podjęta większością 3/4 głosów, przy obecności akcjonariuszy posiadających co najmniej 1/2 ogólnej liczby akcji; o ostatecznej możliwości przejęcia majątku przez akcjonariusza decyduje sąd rejestrowy przy uwzględnieniu interesów pozostałych akcjonariuszy i wierzycieli	niemożliwa	niemożliwa
34.	Termin, w jakim mogą być zgłaszane roszczenia wierzycieli (konwokacja)	jedno ogłoszenie o likwidacji, 3 miesiące na zgłaszanie roszczeń przez wierzycieli brak sztywnego terminu, przed upływem którego nie można dokonać podziału majątku	jedno ogłoszenie o likwidacji, 3 miesiące na zgłaszanie roszczeń przez wierzycieli podział między wspólników majątku nie może nastąpić przed upływem 6 miesięcy od daty ogłoszenia o otwarciu likwidacji i wezwaniu wierzycieli	dwa ogłoszenia o likwidacji w odstępie czasu nie krótszym niż 2 tygodnie, z terminem 6 miesięcy na zgłaszanie roszczeń przez wierzycieli podział między akcjonariuszy majątku nie może nastąpić przed upływem dwunastu miesięcy od dnia ostatniego ogłoszenia o otwarciu likwidacji i wezwaniu wierzycieli

III. Powstanie P.S.A.

Prostą spółkę akcyjną można utworzyć w każdym celu prawnie dopuszczalnym, chyba że z innych przepisów wynika zakaz bądź ograniczenie w tym zakresie. Może ją zawiązać jedna osoba lub kilka działających wspólnie osób (akcjonariuszy), z tym że niedozwolone jest utworzenie prostej spółki akcyjnej wyłącznie przez jednoosobową spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. Firma spółki może być obrana dowolnie, powinna jednak zawierać dodatkowe oznaczenie „prosta spółka akcyjna”. Dopuszczalne jest używanie w obrocie skrótu „P.S.A.”.

Co jest konieczne, aby powstała prosta spółka akcyjna:

Zawarcie umowy spółki

Z chwilą zawarcia umowy spółki powstaje prosta spółka akcyjna w organizacji. Aby umowa P.S.A. była ważna, powinna zawierać:

- określenie firmy i siedziby spółki;
- wskazanie przedmiotu działalności spółki;
- określenie liczby, serii i numerów akcji,
- określenie przywilejów związanych z akcjami (jeżeli w spółce mają zostać utworzone akcje uprzywilejowane, np. akcje założycielskie),
- wskazanie akcjonariuszy obejmujących poszczególne akcje oraz ceny emisyjnej akcji;
- jeżeli akcjonariusze wnoszą wkłady niepieniężne – określenie przedmiotu tych wkładów, serii i numerów akcji obejmowanych za wkłady niepieniężne oraz akcjonariuszy, którzy obejmują te akcje;

- jeżeli przedmiotem wkładu niepieniężnego jest świadczenie pracy lub usług – określenie także rodzaju i czasu świadczenia pracy lub usług;
- określenie organów spółki;
- wskazanie liczby członków zarządu (rady dyrektorów) i rady nadzorczej, jeżeli została ustanowiona, albo co najmniej minimalnej i maksymalnej liczby członków tych organów;
- oznaczenie czasu trwania spółki, jeżeli jest oznaczony.

Dodatkowe elementy w umowie P.S.A.

Jednym z założeń przyświecających konstrukcji prostej spółki akcyjnej jest swoboda kształtowania stosunku spółki. W związku z tym jej umowa, poza wymienionymi wyżej elementami koniecznymi, może zawierać również inne, dodatkowe postanowienia. Umowa P.S.A. może ponadto zawierać postanowienia odmienne niż przewiduje ustawa. Kryterium dopuszczalności dodatkowych postanowień umowy oraz modyfikacji przepisów ustawowych jest bezwzględny charakter przepisu oraz natura stosunku prostej spółki akcyjnej (art. 2 KSH w zw. z art. 353¹ Kodeksu cywilnego).

W części przepisów jasno wskazano, że w ramach umowy spółki daną kwestię można uregulować odmiennie. Takimi przepisami są m.in.:

- art. 300⁹ § 3 KSH, który dotyczy równomiernego wnoszenia wkładów na wszystkie akcje danego akcjonariusza (umowa spółki może zatem przywidywać, że akcje są pokrywane jedna po drugiej, dzięki czemu, po częściowym wniesieniu wkładu, część akcji będzie nim pokryta w całości),
- art. 300¹⁵ § 3 KSH, który przewiduje, że dywidendę rozdziela w stosunku do liczby akcji (umowa spółki może przewidywać tu inne zasady, np. że część zysku jest przeznaczona do podziału między pracowników),
- art. 300³⁹ § 1 KSH dotyczący zbywalności akcji (umowa spółki może uzależniać ich zbycie od zgody spółki).

W regulacji P.S.A. przyjęto technikę przykładowego wskazania przepisów, które można modyfikować w umowie spółki. Zatem brak wskazania w przepisie „chyba że umowa stanowi inaczej” nie oznacza automatycznie, że przepis ten ma charakter bezwzględnie obowiązujący. W tym kontekście przypadki wyraźnego wskazania w ustawie możliwości modyfikacji rozwiązań ustawowych dotyczą zagadnień o dużym znaczeniu praktycznym.

Przy ocenie, czy dany przepis dotyczący prostej spółki akcyjnej ma charakter bezwzględnie obowiązujący, czy też można go modyfikować w umowie spółki, należy brać pod uwagę funkcję przepisu.

W szczególności należy uwzględnić:

- ochronę interesów wierzycieli spółki,
- ochronę interesów akcjonariuszy mniejszościowych,
- względnie zabezpieczenie interesów ogółu uczestników obrotu.

Niektóre z norm pełniących tego rodzaju funkcje wyznaczają naturę prostej spółki akcyjnej. W tym rozumieniu umowa spółki nie może zawierać postanowień określających zasady wypłaty dywidendy czy dokonywania innych wypłat pod tytułem korporacyjnym w sposób sprzeczny z odpowiednimi przepisami KSH. Dotyczy to również innych przepisów, których celem jest ochrona wierzycieli spółki. Tym samym niewątpliwie charakter bezwzględnie obowiązujący mają przepisy dotyczące:

- zasad ustalania kwoty przeznaczonej do podziału między akcjonariuszy i przesłanek jej wypłaty (art. 300¹⁵ § 2, 4, 5 i 6 KSH),
 - obowiązku zasilania kapitału akcyjnego na pokrycie przyszłych strat (art. 300¹⁹ KSH),
 - odpowiedzialności akcjonariuszy i członków organów spółki (art. 300²² KSH, art. 300¹²⁵ KSH i nast.) czy
 - minimalnego pokrycia kapitału akcyjnego, przedmiotu i terminu wniesienia wkładów (art. 300² § 1 KSH, art. 300³ § 1 KSH, art. 300⁹ § 1 KSH),
- gdź przepisy te służą ochronie interesów wierzycieli spółki.

Podobnie bezwzględnie obowiązujący charakter mają przepisy, które wprowadzają standard ochrony akcjonariuszy mniejszościowych (np. art. 300²¹ KSH, 300⁴⁹ KSH, art. 300⁸⁵ § 1 KSH).

Jak zawrzeć umowę spółki?

Umowę spółki można zawrzeć na dwa sposoby: „tradycyjnie” w formie aktu notarialnego bądź z wykorzystaniem wzorca umowy, który będzie udostępniony przez Internet w systemie teleinformatycznym (S24). Wzorzec ten zostanie określony w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości wydanym zgodnie z art. 300⁷ § 5 KSH. Zawarcie umowy prostej spółki akcyjnej przy wykorzystaniu wzorca umowy będzie wymagało wypełnienia gotowego formularza udostępnionego w systemie teleinformatycznym i opatrzenia umowy kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym.

Z istoty i różnorodności wkładów niepieniężnych, zwłaszcza w związku z możliwością wnoszenia do PSA wkładów w postaci świadczenia pracy bądź usług, niemożliwe jest stworzenie standardowych wariantów takich wkładów w systemie teleinformatycznym. Dlatego w przypadku zawarcia umowy i rejestracji PSA w trybie S24 akcje mogą zostać pokryte jedynie wkładami pieniężnymi.

Ustanowienie organów spółki

Ustawa umożliwia założycielom i akcjonariuszom wybór pomiędzy wariantem powołania zarządu, z fakultatywną radą nadzorczą (tzw. system dualistyczny), a ustanowieniem jednego organu wyposażonego w kompetencje zarządcze i nadzorcze w postaci rady dyrektorów (tzw. model monistyczny). Więcej na ten temat można znaleźć w rozdziale dotyczącym struktury organizacyjnej prostej spółki akcyjnej (patrz pkt V).

Wkłady na pokrycie kapitału akcyjnego

Do powstania prostej spółki akcyjnej konieczne jest pokrycie kapitału akcyjnego wkładem o wartości co najmniej 1 zł. Kapitał akcyjny zawiązywanej spółki odpowiada wartości rzeczywiście wniesionych wkładów, z wyłączeniem wkładów niepieniężnych w postaci:

- prawa niezbywalnego,
- świadczenia pracy lub usług oraz
- innych wkładów, które nie mają zdolności aportowej w świetle ugruntowanej praktyki stosowania art. 14 § 1 KSH.

Tych wkładów nie przeznacza się bowiem na kapitał akcyjny. Umowa spółki nie może określać wysokości kapitału akcyjnego.

Wkłady na pokrycie akcji P.S.A. wnosi się w ciągu trzech lat od chwili wpisu spółki do KRS, z wyjątkiem wkładu minimalnego na pokrycie kapitału akcyjnego (co najmniej 1 zł). Jest to uproszczenie w stosunku do sp. z o.o., do której wkłady wnosi się w całości przed datą złożenia wniosku o wpis do KRS (z zastrzeżeniem wyjątku z art. 158 § 1¹ zd. 2 KSH). Termin wniesienia wkładu może określać umowa spółki, uchwała walnego zgromadzenia albo zarządu (rady dyrektorów).

Więcej na ten temat można znaleźć w rozdziale dotyczącym struktury majątkowej prostej spółki akcyjnej (patrz pkt IV).

Wpis do KRS

Ostatnim etapem na drodze do powstania prostej spółki akcyjnej jest uzyskanie wpisu do KRS. W tym celu zarząd (rada dyrektorów) zgłasza zawiązanie spółki do sądu rejestrowego właściwego ze względu na siedzibę spółki. Wniosek o wpis do KRS podpisują wszyscy członkowie zarządu (rady dyrektorów).

Zgłoszenie spółki do rejestru powinno zawierać:

- firmę, siedzibę i adres spółki;
- przedmiot działalności spółki;
- liczbę akcji;
- jeżeli umowa spółki przewiduje emisję różnych rodzajów akcji – liczbę akcji uprzywilejowanych i rodzaj uprzywilejowania;
- jeżeli umowa spółki przewiduje przyznanie uprawnień indywidualnych określonym akcjonariuszom albo tytuły uczestnictwa w dochodach lub majątku spółki niewynikające z akcji – zaznaczenie tych okoliczności;
- wysokość kapitału akcyjnego;
- jeżeli akcjonariusze wnoszą wkłady niepieniężne – zaznaczenie tej okoliczności;
- nazwiska i imiona członków zarządu (rady dyrektorów) oraz sposób reprezentowania spółki;
- nazwiska i imiona członków rady nadzorczej, jeżeli umowa spółki wymaga ustanowienia rady nadzorczej;
- czas trwania spółki, jeżeli jest oznaczony;
- jeżeli umowa spółki wskazuje pismo przeznaczone do ogłoszeń spółki – oznaczenie tego pisma.

Do zgłoszenia spółki do rejestru należy dołączyć:

- umowę spółki;
- oświadczenie wszystkich członków zarządu (rady dyrektorów) o wysokości kapitału akcyjnego, ustalonej na podstawie sumy wartości wkładów wniesionych przed rejestracją, przeznaczonych na kapitał akcyjny (co najmniej 1 zł);
- oświadczenie wszystkich członków zarządu (rady dyrektorów), że wkłady na pokrycie akcji zostały wniesione w części przewidzianej w umowie spółki;
- jeżeli o powołaniu członków organów spółki nie stanowi akt notarialny zawierający umowę spółki – dowód ich ustanowienia z wyszczególnieniem składu osobowego;

- adresy do doręczeń członków zarządu (rady dyrektorów).

Jednocześnie ze zgłoszeniem spółki składa się do KRS podpisaną przez wszystkich członków zarządu (rady dyrektorów) listę akcjonariuszy z podaniem nazwiska i imienia albo firmy (nazwy) oraz liczby i serii akcji objętych przez każdego z nich.

Jeżeli umowa P.S.A. została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy w systemie S24, wymienione wyżej dokumenty powinny zostać sporządzone na formularzach udostępnianych w systemie teleinformatycznym i opatrzone kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym.

IV. Struktura majątkowa

Istota struktury majątkowej

Struktura majątkowa P.S.A. jest oparta na modelu akcji bez wartości nominalnej, zwanych również akcjami „beznominałowymi”, oraz kapitału akcyjnego.

Akcje beznominałowe są oderwane od kapitału akcyjnego, w związku z czym nie stanowią ułamka tego kapitału. Wyrażają natomiast prawa członkowskie w spółce.

Na pokrycie akcji beznominałowych mogą być wnoszone wkłady pieniężne oraz wszelkie wkłady niepieniężne mające wartość majątkową. Przy tym art. 300² § 2 KSH wprost wskazuje, że przedmiotem wkładu niepieniężnego może być w szczególności świadczenie pracy lub usług.

Dopuszczenie możliwości wnoszenia wkładów w postaci pracy lub usług na pokrycie akcji odpowiada specyfice spółek typu startup. Łączy się w nich unikalne umiejętności, wiedzę, pomysły i pracę inwentorów z kapitałem dostarczanym na rozwijanie działalności przez inwestorów finansowych. Obie te grupy zyskują możliwość zaangażowania się w przedsięwzięcie w drodze objęcia akcji w zamian za świadczenia spełniane na rzecz spółki pod tytułem korporacyjnym. Tym bardziej że z akcjami emitowanymi w zamian za wkłady pieniężne i niepieniężne, w tym za pracę i usługi, są związane takie same prawa członkowskie (odmienne rozwiązania może wprowadzić umowa spółki).

Kapitał akcyjny jest nową kategorią kapitału własnego, która nie występuje w sp. z o.o. i S.A. Należy go zakwalifikować jako kapitał podstawowy P.S.A. w rozumieniu ustawy o rachunkowości, ponieważ

odzwierciedla wkłady wniesione przez akcjonariuszy w zamian za obejmowane akcje. Kapitał ten powinien wynieść co najmniej 1 złoty.

Na kapitał akcyjny zalicza się wkłady rzeczywiście wniesione, a nie wkłady, których wniesienie akcjonariusze dopiero deklarują w umowie spółki. Jednocześnie nie wszystkie wkłady wnoszone na pokrycie akcji są przeznaczane na kapitał akcyjny. Wkłady w postaci świadczenia pracy lub usług, prawa niezbywalne i inne wkłady, które nie mają zdolności aportowej w świetle ugruntowanej praktyki stosowania art. 14 § 1 KSH, nie podlegają zaliczeniu na ten kapitał.

Kapitał akcyjny nie ma cechy stałości charakterystycznej dla kapitału zakładowego sp. z o.o. i S.A. Wysokość kapitału akcyjnego nie jest (i nie może być) wskazywana w umowie spółki, a zmiana wysokości kapitału akcyjnego nie następuje w sformalizowanym trybie jego podwyższenia bądź obniżenia, który stanowi zmianę umowy spółki.

Majątek stanowiący pokrycie kapitału akcyjnego, powstały z wkładów, może zostać przeznaczony na wypłatę dywidendy oraz inne wypłaty pod tytułem korporacyjnym (art. 300¹⁵ § 2 KSH). Wypłata dywidendy z kapitału akcyjnego, która skutkuje zmniejszeniem jego kwoty wymaga „zwykłej” uchwały walnego zgromadzenia oraz wpisu zmniejszenia kwoty kapitału akcyjnego do rejestru. Dzięki temu rozwiązaniu spółka może lepiej dostosować swoje potrzeby kapitałowe do bieżącej sytuacji rynkowej, a kapitał udostępniony przez akcjonariuszy może zostać efektywniej wykorzystany.

Jednocześnie założyciele P.S.A. mogą wprowadzić do umowy spółki rozwiązania bliskie tradycyjnemu systemowi kapitału zakładowego i akcji o wartości nominalnej, względnie ustanowić zróżnicowane rodzaje akcji.

Zasady dokonywania wypłat na rzecz akcjonariuszy

W P.S.A. wypłaty na rzecz akcjonariuszy zostały poddane regułom, które chronią interesy wierzycieli. Reguły te opierają się na następujących mechanizmach:

- wypłaty na rzecz akcjonariuszy uwzględniają zarówno wielkość zagregowanego zadłużenia spółki (**test bilansowy**), jak i stopień jej wypłacalności (**zakaz wypłat zagrażających wypłacalności spółki**). Swoboda wypłat kosztem kapitału akcyjnego nie może doprowadzić do wyprowadzenia ze spółki wszelkich funduszy własnych z pokrzywdzeniem wierzycieli. Pułap 5% sumy zobowiązań pozostaje w relacji do skali działalności prowadzonej przez spółkę, determinowanej wysokością jej zobowiązań. Nie jest więc kwotą arbitralną w odróżnieniu od minimalnej kwoty kapitału zakładowego. To ograniczenie pozwala związać w P.S.A. nieporównanie wyższe środki niż w sp. z o.o. wiąże minimalny kapitał zakładowy. Wypłaty zagrażające wypłacalności P.S.A. są wprost zakazane przez ustawę. Natomiast, podczas gdy w sp. z o.o. i S.A. takie wypłaty są dopuszczalne z zastrzeżeniem obowiązku złożenia w odpowiednim czasie wniosku o ogłoszenie upadłości;
- w spółce tworzy się obowiązkową rezerwę na pokrycie strat („**obowiązek oszczędzania**”) w wysokości odpisu 8% z zysku za dany rok obrotowy. Odpisy z zysku na kapitał akcyjny następują do momentu, w którym kapitał ten osiągnie 5% sumy zobowiązań spółki wynikającej z zatwierzonego sprawozdania finansowego za ostatni rok obrotowy;
- istnieje wyraźny zakaz świadczeń na rzecz akcjonariuszy, które nie odpowiadają wartości godziwej świadczenia wzajemnego;

- za zwrot wypłaty z kapitału akcyjnego z naruszeniem prawa lub umowy spółki odpowiada solidarnie akcjonariusz, który otrzymał wypłatę, i członkowie organów spółki, chyba że nie ponoszą winy (domniemanie winy);
- wypłaty z kapitału akcyjnego są uzależnione od wpisu zmiany jego wysokości do rejestru sądowego. Tworzy to dodatkowy mechanizm ochrony wierzycieli spółki. Zgodność z prawem uchwały akcjonariuszy rozporządzającej środkami z kapitału akcyjnego jest bowiem kontrolowana przez sąd rejestrowy.

W konsekwencji nowoczesne mechanizmy zastosowane w P.S.A. lepiej chronią interesy wierzycieli niż system kapitału zakładowego, który opiera się wyłącznie na kryteriach bilansowych i nie odnosi się do problemu utrzymania przez spółkę zdolności do wykonywania bieżących zobowiązań. Dla udowodnienia tej tezy porównajmy sytuację wierzycieli P.S.A. i sp. z o.o. na konkretnym przykładzie. Załóżmy, że spółka, która została założona z minimalnym wymaganym kapitałem (2/3 spółek z o.o. jest tworzonych z kapitałem 5 tys. zł), w pierwszym roku działalności osiągnęła 300 tys. zysku, a w jej bilansie znalazły się zobowiązania w wysokości 200 tys. zł.

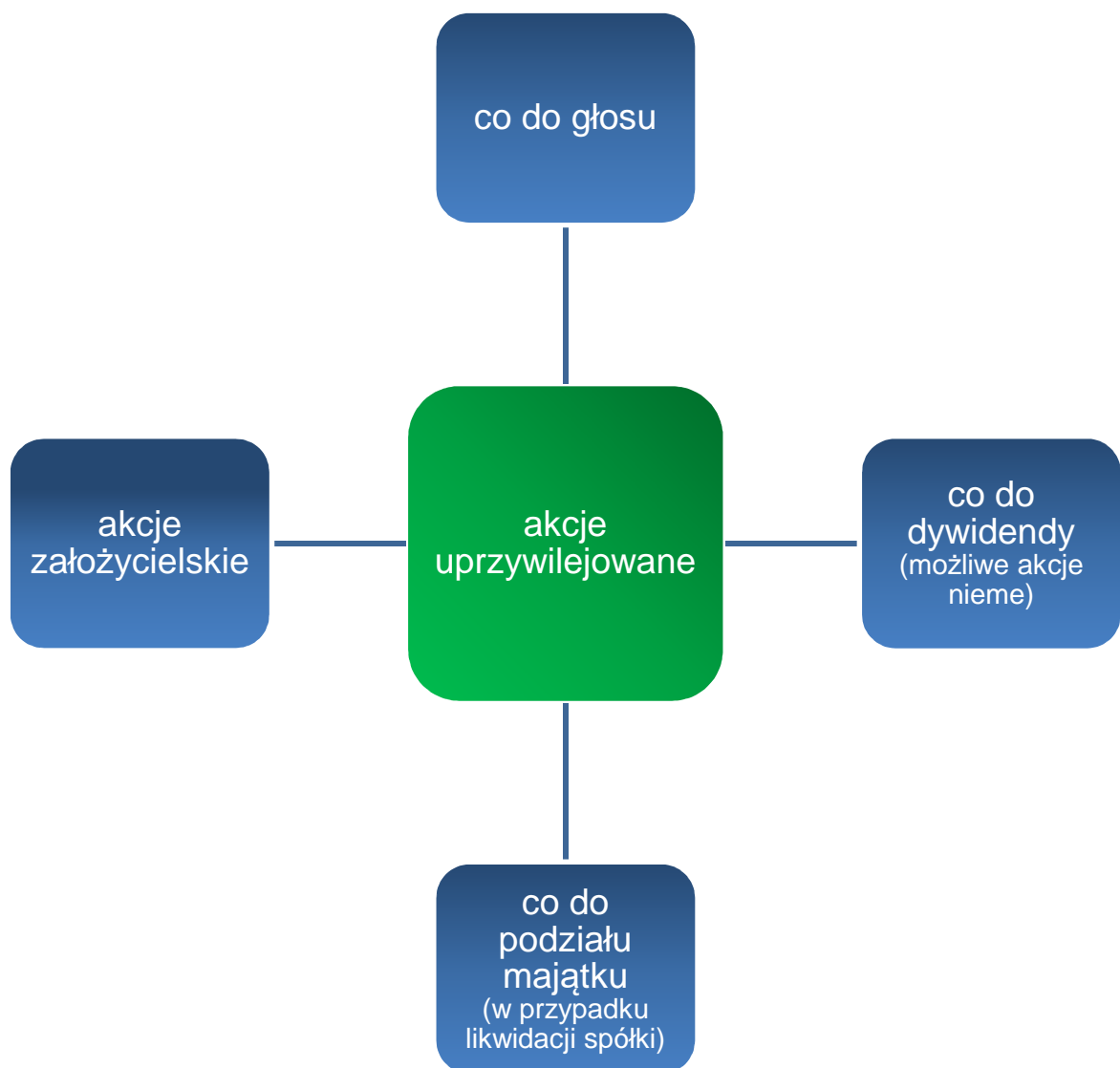
sp. z o.o.	P.S.A.
• wspólnicy nie muszą dokonywać odpisów na pokrycie przyszłych strat • wspólnicy mogą wypłacić całość wypracowanego zysku (300 tys.); kapitał zakładowy nadal będzie wynosił 5 tys. zł • jeżeli spowoduje to utratę płynności finansowej zarząd jest „jedynie” zobowiązany do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, prawo nie zakazuje takiej wypłaty • jeśli wniosek o ogłoszenie upadłości zostanie złożony w ciągu 30 dni od utraty płynności – członkowie zarządu zwalniają się z odpowiedzialności subsydiarnej za zobowiązania sp. z o.o.	• akcjonariusze muszą przekazać na kapitał akcyjny 10 tys. zł z zysku (obowiązkowy odpis 8% z zysku, ale nie więcej niż 5% sumy zobowiązań) • bez tzw. konwokacji, mogą wypłacić 290 tys. zł jako dywidendę, ale tylko pod warunkiem, że nie doprowadzi to do utraty płynności finansowej spółki • jeśli naruszony zostanie zakaz wypłat prowadzących do niewypłacalności – odbiorcy i wszyscy członkowie organów spółki solidarnie odpowiadają za zwrot otrzymanych kwot • członkowie zarządu (rady dyrektorów) odpowiadają ponadto subsydiarnie za zobowiązania spółki w razie bezskuteczności egzekucji z majątku spółki (chyba że wykażą, że w odpowiednim czasie zgłosili wniosek o ogłoszenie upadłości – analogicznie jak w sp. z o.o.)

V. Prawa i obowiązki akcjonariuszy

Przywileje akcyjne

Akcjonariusze mogą w umowie P.S.A. postanowić o uprzywilejowaniu określonych akcji. Rodzaje przywilejów akcyjnych jedynie przykładowo wskazuje art. 300²⁵ § 2 KSH. Swoboda kształtowania umowy P.S.A. w sferze uprawnień udziałowych akcjonariuszy nie jest ograniczona ustawowymi progami w zakresie uprzywilejowania co do prawa głosu czy prawa do dywidendy. Zakres swobody kształtowania przywilejów akcyjnych ograniczają natomiast przepisy bezwzględnie obowiązujące (w tym zwłaszcza przepisy ustanawiające ochronę akcjonariuszy mniejszościowych).

Przykładowe rodzaje przywilejów akcyjnych:

W przypadku **akcji uprzywilejowanych co do dywidendy** dopuszczalne jest wyłączenie prawa głosu (**akcje nieme**). Akcje te mogą odzyskać prawo głosu bez zmiany umowy spółki, jeżeli w umowie zostanie zastrzeżony odpowiedni warunek, a warunek ten się spełni.

Akcje założycielskie są szczególnym rodzajem akcji uprzywilejowanych. Posłużą przede wszystkim akcjonariuszom, którzy są założycielami spółek oraz pomysłodawcami rozwiązań innowacyjnych. Dzięki nim wskazani akcjonariusze zapewnią sobie określony udział w ogólnej liczbie głosów na wypadek przystąpienia do spółki zewnętrznego inwestora. Rozwiązanie to może być także korzystne dla inwestorów i skłaniać ich np. do akceptacji programów emisji akcji dla pracowników czy też członków zarządu spółki motywujących ich do wspólnego i długoterminowego zaangażowania na rzecz rozwoju spółki i wzrostu jej wartości. Pracownicy otrzymają akcje, które będą mogli sprzedać z zyskiem, a jednocześnie inwestor nie straci decydującego wpływu na spółkę.

Jednocześnie zakres zastosowania konstrukcji akcji założycielskich nie jest ograniczony do etapu tworzenia spółki – mogą one powstać również w wyniku emisji, które będą miały miejsce na późniejszym etapie funkcjonowania spółki.

Uprzywilejowanie akcji założycielskich polega na tym, że w przypadku kolejnej emisji nowych akcji minimalny stosunek liczby głosów przypadających na akcje założycielskie do ogólnej liczby głosów pozostaje nienaruszony.

Przykładowo, jeżeli 100 akcji założycielskich (na 1000 akcji wyemitowanych przez spółkę ogółem) reprezentuje udział 10% w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu, to emisja 100 nowych akcji i objęcie ich przez inny podmiot niż akcjonariusz uprawniony z akcji założycielskich powoduje, że liczba głosów przypadających na każdą z akcji założycielskich ulega zwiększeniu do 1,(1) głosu. Tym samym udział procentowy głosów z tych akcji w ogólnej liczbie głosów pozostaje na poziomie 10%.

Uprawnienia indywidualne akcjonariuszy

Obok przywilejów akcyjnych akcjonariuszowi mogą zostać przyznane uprawnienia indywidualne. Mogą one dotyczyć w szczególności prawa powoływania lub odwoływania członków zarządu (rady dyrektorów) lub rady nadzorczej.

Uprawnienia indywidualne nie muszą mieć charakteru ściśle osobistego. Umowa spółki może stanowić, że uprawnienia te nie wygasają, gdy uprawniony przestaje być akcjonariuszem spółki.

Akcje w formie zdematerializowanej i rejestr akcjonariuszy

Wszystkie akcje prostej spółki akcyjnej są akcjami zdematerializowanymi – nie mają postaci dokumentów. Zdematerializowaną formę mają też warranty subskrypcyjne i inne tytuły uczestnictwa w dochodach lub w podziale majątku spółki (przepisy o akcjach stosuje się odpowiednio).

Akcje P.S.A. są rejestrowane w rejestrze akcjonariuszy. Jego obowiązkową treść określa art. 300³³ § 1 KSH. Są to dane niezbędne z punktu widzenia pewności i bezpieczeństwa obrotu, gdyż określają treść danego prawa (obejmują m.in. serię, numer, rodzaj danej akcji i uprawnienia szczególne z akcji).

Rejestr akcjonariuszy może mieć wyłącznie postać elektroniczną, zarazem wprost została dopuszczona forma zdecentralizowanej i rozproszonej bazy danych (technologia *blockchain*).

Niezależnie od formy, jaką przybierze postać elektroniczna rejestru akcjonariuszy, rejestr musi być prowadzony w sposób zapewniający bezpieczeństwo i integralność danych. Odpowiedzialność w tej sferze ponosi podmiot prowadzący rejestr.

Rejestr mogą prowadzić podmioty, które na podstawie przepisów ustawy o obrocie instrumentami finansowymi są uprawnione do prowadzenia rachunków papierów wartościowych, w tym:

- Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. oraz spółki, którym KDPW S.A. przekazał wykonywanie czynności w zakresie prowadzenia depozytu papierów wartościowych,
- domy maklerskie i banki prowadzące działalność maklerską,
- banki powiernicze,
- zagraniczne firmy inwestycyjne oraz
- zagraniczne osoby prawne prowadzące działalność maklerską na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w formie oddziału.

Ponadto akcje P.S.A. mogą rejestrować notariusze prowadzący kancelarie notarialne na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Dzięki temu rozwiązaniu założyciele spółki mają powszechny dostęp do podmiotów prowadzących rejestr akcjonariuszy.

Spółka wybiera podmiot, który będzie prowadził rejestr akcjonariuszy (na etapie zawiązania spółki wyboru dokonują akcjonariusze), i zawiera z nim umowę.

Do zadań podmiotu prowadzącego rejestr należy m.in. zapewnienie zgodności liczby akcji zarejestrowanych w rejestrze z liczbą wyemitowanych akcji oraz dokonywanie wpisów zmian danych.

Wpis do rejestru akcjonariuszy jest dokonywany na żądanie spółki lub osoby, której sytuacja prawna może być ukształtowana przez wpis. Do grona takich osób należą w szczególności osoby i organy uprawnione do zaskarżenia uchwał walnego zgromadzenia, a także zastawnik i użytkownik, zbywca oraz nabywca akcji.

Osoba żądająca wpisu przedkłada podmiotowi prowadzącemu rejestr akcjonariuszy dokumenty uzasadniające jego dokonanie. Podmiot prowadzący rejestr bada treść i formę tych dokumentów, ale nie ma obowiązku badania ich zgodności z prawem oraz prawdziwości. Jedynie gdy poweźmie w tym aspekcie uzasadnione wątpliwości, powinien dokonać tego badania.

Przeniesienie akcji

Do istoty P.S.A. należy jej niepubliczny charakter. W konsekwencji akcje wyemitowane przez prostą spółkę akcyjną nie mogą być dopuszczone ani wprowadzone do obrotu zorganizowanego. Dotyczy to zarówno obrotu na rynku regulowanym, jak i w alternatywnych systemach obrotu (ASO). Jednocześnie – ze względu na pewność obrotu – czynności rozporządzające dokonane z naruszeniem tego zakazu (w szczególności umowy zbycia akcji) zachowują ważność.

Czynność przeniesienia lub obciążenia akcji może nastąpić w formie dokumentowej, a zatem także przy pomocy e-maila.

Nabycie akcji P.S.A. lub ustanowienie na niej ograniczonego prawa rzeczowego następuje z chwilą dokonania wpisu w rejestrze akcjonariuszy, który wskazuje:

- nabywcę albo zastawnika lub użytkownika akcji oraz
- liczbę, rodzaj i serię nabytych albo obciążonych akcji.

Wobec tego wpis w rejestrze ma charakter konstytutywny – bez niego nie nastąpi nabycie akcji ani ustanowienie na niej ograniczonego prawa rzeczowego.

Ograniczenia rozporządzania akcjami

W umowie P.S.A. akcjonariusze mogą ograniczyć swobodę rozporządzania akcjami. Art. 300³⁹ i art. 300⁴² KSH zawierają modelową regulację podstawowych typów takich ograniczeń w postaci:

- zgody spółki na rozporządzenie akcjami oraz
- umownego prawa pierwszeństwa pochodnego nabycia akcji.

Modele te można modyfikować w postanowieniach umowy spółki, o ile przyjęte rozwiązania nie są sprzeczne z przepisami prawa bezwzględnie obowiązującego, w szczególności z wymogami ochrony interesów akcjonariuszy mniejszościowych.

Podstawowym typem ograniczenia rozporządzania akcjami jest **wymóg zgody spółki** (winkulacja akcji). Art. 300⁴⁰ KSH wprowadza wymóg zgody spółki na zbycie akcji objętych w zamian za każdy rodzaj wkładu w okresie, w którym wkład ten nie został jeszcze wniesiony w całości. Rozwiązanie to zabezpiecza interesy pozostałych akcjonariuszy spółki, którzy wniesli już wkłady, oraz interesy spółki. Spółka może odmówić zgody na zbycie akcji nie w pełni pokrytych bez wskazania innego nabywcy.

Z kolei **umowne prawo pierwszeństwa pochodnego nabycia akcji** opiera się na regule proporcjonalności. Reguła ta dąży do zachowania *status quo* w składzie akcjonariatu. Akcjonariusz zbywający składa pozostałym akcjonariuszom za pośrednictwem zarządu (rady dyrektorów) ofertę nabycia akcji na warunkach, jakie przewidział dla umowy z osobą trzecią. Tego typu klauzuli nie było dotychczas w KSH i stanowi ona nowość ważną z praktycznego punktu widzenia. Klauzule dotyczące prawa pierwszeństwa są zjawiskiem powszechnie występującym w spółkach z co najmniej dwoma współnikami/akcjonariuszami. Sposób ich sformułowania często bywa błędny i niezabezpieczający interesów współników/akcjonariuszy w przypadku zamiaru sprzedaży udziałów/akcji przez jednego z nich. W P.S.A. uczestnikom obrotu zaproponowana została modelowa klauzula, którą można modyfikować i dostosowywać do własnych potrzeb.

Obok ograniczeń rozporządzania akcjami regulacja P.S.A. przewiduje również ograniczenia lub wyłączenia wstąpienia do spółki spadkobierców zmarłych akcjonariuszy.

Uprawnienia kontrolne i informacyjne akcjonariuszy

Niezależne od wielkości udziału kapitałowego w P.S.A. akcjonariusze mają w szczególności prawo indywidualnej kontroli oraz prawo do żądania informacji dotyczących spółki.

Prawo indywidualnej kontroli nie może zostać wyłączone postanowieniami umowy spółki, gdyż pełni ono funkcję ochronną wobec akcjonariuszy mniejszościowych.

Bezwzględnie obowiązujący charakter mają również przepisy dotyczące uprawnień informacyjnych akcjonariuszy prostej spółki akcyjnej.

Wyłączenie i ustąpienie akcjonariusza oraz unieważnienie akcji przez sąd

Regulacja wyłączenia i ustąpienia akcjonariusza jest ważna w perspektywie funkcjonowania P.S.A. jako spółki, w której występuje mniejsza liczba akcjonariuszy. W takich okolicznościach relacje osobiste akcjonariuszy istotnie wpływają na możliwość funkcjonowania spółki.

Art. 300⁴⁹ KSH pozwala akcjonariuszom posiadającym ponad 50% akcji domagać się, aby sąd orzekł o wyłączeniu ze spółki akcjonariusza mniejszościowego, jeżeli po jego stronie zaszły ważne przyczyny wyłączenia ze spółki. Umowa spółki może zaostrzyć kryteria złożenia tego żądania.

Z kolei ustąpienie akcjonariusza z prostej spółki akcyjnej jest nową instytucją, nieobecną dotychczas w KSH, a niezwykle potrzebną w praktyce. Sąd może orzec ustąpienie akcjonariusza ze spółki, jeżeli

zachodzi ważna przyczyna uzasadniona stosunkami pomiędzy akcjonariuszami lub pomiędzy spółką a akcjonariuszem ustępującym, która skutkuje rażącym pokrzywdzeniem akcjonariusza ustępującego. Art. 300⁵⁰ KSH może znaleźć zastosowanie w przypadkach, w których to nie okoliczności leżące po stronie akcjonariusza mniejszościowego są wyłączną przyczyną sytuacji dającej podstawę dla orzeczenia sądu. Dzięki temu rozwiązaniu akcjonariusz nie będzie zmuszony do pozostawiania w spółce, w której większość prowadzi działania mające na celu jego marginalizację.

Regulacja P.S.A. przewiduje ponadto szczególny mechanizm ochrony spółki i pozostałych akcjonariuszy na wypadek, kiedy wkład nie został wniesiony bądź zobowiązanie do wniesienia wkładu zostało wykonane nienależycie. Wówczas sąd może unieważnić wszystkie albo niektóre akcje objęte za takie wkłady.

Zmiana umowy spółki i emisja nowych akcji

Zmiana umowy P.S.A. następuje w drodze dwóch czynności: uchwały walnego zgromadzenia oraz wpisu do KRS.

Każda emisja nowych akcji – także ta, do której dochodzi na podstawie upoważnienia zawartego w umowie spółki – stanowi zmianę umowy spółki. Z tym, że w przypadku emisji akcji na podstawie upoważnienia zawartego w umowie spółki nie jest wymagane zachowanie przepisów o zmianie umowy spółki (wystarczy powzięcie uchwały akcjonariuszy bezwzględną większością głosów).

Uproszczeniem procedury zmiany umowy spółki w związku z emisją nowych akcji jest brak obowiązku podejmowania dwóch uchwał – o emisji nowych akcji i o zmianie umowy spółki. Zgodnie z art. 300¹⁰³ KSH wystarczy jedna uchwała, którą składa się do sądu rejestrowego wraz z wnioskiem o zmianę danych w tym rejestrze i tekstem jednolitym umowy spółki.

Akcjonariuszom P.S.A. przysługuje **ustawowe prawo poboru**, czyli prawo pierwszeństwa objęcia ustanawianych akcji. Regulacja nie ma charakteru bezwzględnego – może zostać wyłączona w uchwale akcjonariuszy, a także w sposób generalny w umowie spółki. Prawo poboru przysługuje akcjonariuszom proporcjonalnie do liczby dotychczasowych akcji.

Umowa spółki może upoważnić zarząd (radę dyrektorów) do emisji nowych akcji. Ten tryb emisji akcji nosi nazwę **autoryzowanej emisji akcji** i stanowi odpowiednik podwyższenia kapitału zakładowego spółki akcyjnej w granicach kapitału docelowego.

Upoważnienie zarządu (rady dyrektorów):

- może zostać udzielone na kolejne okresy nie dłuższe niż pięć lat,
- nie może przekraczać jednej czwartej ogólnej liczby akcji wyemitowanych przez spółkę.

Uchwała zarządu zastępuje uchwałę akcjonariuszy. Jeżeli umowa spółki będzie tak przewidywała, zarząd będzie upoważniony do pozbawienia prawa poboru dotychczasowych akcjonariuszy i zaoferowania akcji dowolnym osobom, np. pracownikom.

Na modelu warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego w spółce akcyjnej opiera się z kolei **warunkowa emisja akcji** P.S.A. Następuje ona w drodze:

- wykonania praw do objęcia akcji wynikających z obligacji zamiennych lub z obligacji z prawem pierwszeństwa,
- wykonania praw z wyemitowanych przez spółkę warrantów subskrypcyjnych oraz
- wykonania praw do objęcia akcji przyznanych określonym osobom na mocy umowy zawartej ze spółką.

Warunkowa emisja akcji musi mieć podstawę w postanowieniach umowy spółki.

VI. Struktura organizacyjna

Jak zasygnalizowano w rozdziale dotyczącym powstania prostej spółki akcyjnej (patrz pkt III), ustawa daje wybór pomiędzy powołaniem w spółce zarządu, z możliwością ustanowienia rady nadzorczej, a powołaniem rady dyrektorów. Pierwszy z tych systemów jest ugruntowany w tradycji polskiego systemu prawa spółek jako model dualistyczny. Drugi wprowadza do KSH przeważający na świecie model monistyczny, który zakłada istnienie jednego organu wyposażonego w kompetencje zarządcze i nadzorcze.

Możliwość takiego wyboru wpisuje się w znaczną swobodę kształtowania stosunku prostej spółki akcyjnej i elastyczności jej regulacji. Dzięki temu rozwiązaniu akcjonariusze mają możliwość przyjęcia w umowie spółki rozwiązań organizacyjnych najlepiej odpowiadających ich indywidualnym potrzebom i preferencjom.

Zarząd

Zarząd w prostej spółce akcyjnej może być jedno- lub wieloosobowy, a jego członkowie są powoływani i odwoływani oraz zawieszani w czynnościach w drodze uchwały akcjonariuszy. Zawieszenie członka zarządu może nastąpić z ważnych powodów. Jeżeli w spółce została ustanowiona rada nadzorcza – to ona kreuje skład zarządu. Umowa spółki może odmiennie regulować te kwestie.

Członków zarządu dotyczą następujące zasady:

- członek zarządu powinien przy wykonywaniu swoich obowiązków dołożyć staranności wynikającej z zawodowego charakteru swojej działalności oraz dochować lojalności wobec spółki (standard staranności i lojalność wobec spółki);
- wszyscy członkowie zarządu mają obowiązek i prawo do wspólnego prowadzenia spraw spółki, o ile w umowie spółki lub regulaminie zarządu nie postanowiono inaczej;
- w przypadku sprzeczności interesów spółki z interesami członka zarządu, jego współmałżonka, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia oraz osób, z którymi jest powiązany osobiście, członek zarządu powinien ujawnić sprzeczność interesów i wstrzymać się od udziału w rozstrzyganiu takich spraw oraz może żądać zaznaczenia tego w protokole (konflikt interesów);
- członek zarządu nie może ujawniać tajemnic spółki, również po wygaśnięciu mandatu (tajemnica przedsiębiorstwa);
- członek zarządu nie może bez zgody spółki prowadzić konkurencyjnych interesów ani występować w innej, konkurencyjnej spółce jako jej wspólnik (spółka cywilna, osobowa) lub członek organu (spółka kapitałowa). Zasadniczo nie może również bez zgody uczestniczyć w innej konkurencyjnej osobie prawnej jako członek organu. Zakaz ten dotyczy także udziału w konkurencyjnej spółce kapitałowej, w której członek zarządu posiada co najmniej 10% ogólnej liczby głosów lub ogólnej liczby udziałów albo akcji, albo prawa do powołania co najmniej jednego członka zarządu albo dyrektora. Regułą jest, że zgody udziela organ uprawniony do powoływania członka organu (zakaz konkurencji). Z tym, że umowa spółki może odmiennie uregulować, a nawet uchylić ten zakaz.
- umowa spółki może określić kadencję członka zarządu (kadencyjność zarządu); okres kadencji może (ale nie musi) być jednakowy dla wszystkich członków zarządu; umowa spółki może przewidywać powołanie członka zarządu na czas nieoznaczony.

- mandat członka zarządu wygasa z upływem jego kadencji (z dniem odbycia walnego zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za ostatni rok kadencji członka organu), śmierci, rezygnacji albo odwołania ze składu organu.

Co do zasady zarząd P.S.A. działa kolegialnie, czyli zarządcy wspólnie prowadzą sprawy spółki. Jednak umowa spółki lub jej regulamin mogą podzielić - pomiędzy członków zarządu - konkretne sfery działalności spółki.

Zasady reprezentacji P.S.A. są analogiczne do tych obowiązujących w przypadku sp. z o.o. i S.A. Jeżeli umowa spółki nie zawiera innych postanowień, do składania oświadczeń w imieniu spółki wymagane jest współdziałanie dwóch członków zarządu albo jednego członka zarządu łącznie z prokurentem (zarząd wieloosobowy). Przy tym powołanie prokurenta bezwzględnie wymaga zgody wszystkich członków zarządu.

Rada nadzorcza

Założyciele P.S.A., którzy zdecydowali się na powołanie w spółce zarządu, nie muszą ustanawiać rady nadzorczej. Ustawa w tej sferze pozostawia im wybór, którego dokonuje się w umowie spółki.

Rada nadzorcza składa się z co najmniej trzech członków, którzy są powoływani i odwoływani w drodze uchwały akcjonariuszy. Członków rady nadzorczej obowiązują zasady przywołane uprzednio dla członków zarządu (standard staranności i lojalność wobec spółki, regulacja konfliktu interesów czy tajemnica przedsiębiorstwa). Jednak na członkach rady nadzorczej nie ciąży zakaz konkurencji.

Do rady nadzorczej nie można powołać:

- osoby pełniącej jednocześnie funkcję członka zarządu, prokurenta, likwidatora oraz kierownika oddziału lub zakładu,
- osoby odpowiedzialnej w spółce za sprawy finansowe, w szczególności dyrektora finansowego, głównego księgowego, oraz osób, którym na podstawie umowy powierzono prowadzenie księgowości lub spraw finansowych spółki,
- pracownika spółki (z wyjątkiem pracownika powoływanego do rady nadzorczej na podstawie przepisów przewidujących udział w niej przedstawicieli pracowników).

Rada nadzorcza pełni następujące zadania:

- sprawuje stały nadzór nad działalnością spółki (z tym, że rada nadzorcza nie może wydawać zarządowi wiążących poleceń dotyczących prowadzenia spraw spółki);
- ocenia prawidłowość i rzetelność sprawozdań zarządu z działalności spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy, oraz wniosków zarządu dotyczących podziału zysku albo pokrycia straty – a także składa walnemu zgromadzeniu coroczne pisemne sprawozdanie z wyników tej oceny;
- deleguje członków rady nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członków zarządu (na nie dłużej niż 3 miesiące), którzy zostali zawieszani albo których mandaty wygasły z innych przyczyn niż upływ kadencji, albo którzy z innych przyczyn nie mogą wykonywać swoich czynności;
- co do zasady może określić w drodze uchwały czynności, do których podjęcia zarząd jest obowiązany uzyskać zgodę rady nadzorczej, chyba że umowa spółki stanowi inaczej;
- może badać wszystkie dokumenty spółki, żądać od zarządu i pracowników sprawozdań i wyjaśnień oraz dokonywać rewizji stanu majątku spółki.

Umowa spółki może rozszerzyć uprawnienia rady nadzorczej, a w szczególności zobowiązać zarząd do tego, by – przed dokonaniem czynności określonych w umowie spółki – uzyskać zgodę rady nadzorczej.

Rada dyrektorów

Alternatywnym wyborem wobec powołania zarządu jest ustanowienie rady dyrektorów. Rada dyrektorów reprezentuje spółkę oraz sprawuje nadzór nad prowadzeniem spraw spółki. Łączy zatem w sobie funkcje zarządcze i nadzorcze.

Członków rady dyrektorów powołują i odwołują oraz – z ważnych powodów – zawieszają w czynnościach akcjonariusze w drodze uchwały. Przy czym umowa spółki może inaczej regulować te kwestie (np. może przyznać określonemu akcjonariuszowi indywidualne uprawnienie w tym zakresie).

Członków rady dyrektorów obowiązują zasady przywołane uprzednio dla członków zarządu (standard staranności i lojalność wobec spółki, regulacja konfliktu interesów, tajemnica przedsiębiorstwa czy zakaz konkurencji).

Rada dyrektorów może być jednoosobowa – w takim przypadku jedyny dyrektor będzie odpowiednikiem jednoosobowego zarządu. Powołanie wyłącznie jednego dyrektora może mieć miejsce w szczególności w mniejszych spółkach, w których nie ma potrzeby tworzenia rozbudowanego organu kierowniczego i wyodrębniania w jego ramach funkcji nadzoru.

W przypadku wieloosobowej rady dyrektorów przepisy – jako zasadę – wskazują wspólne (kolegialne) prowadzenie przez nią spraw spółki. Nie jest to jednak konieczność – odstępstwa od tej zasady mogą zostać określone zarówno w umowie spółki, jak i w regulaminie rady dyrektorów.

Przy wieloosobowej radzie dyrektorów do składania oświadczeń w imieniu spółki konieczne jest współdziałanie dwóch dyrektorów albo jednego dyrektora łącznie z prokurentem. Umowa spółki może przewidywać inne zasady reprezentacji, z wyjątkiem powołania prokurenta, którego powołuje się za zgodą wszystkich dyrektorów.

Uchwały rady dyrektorów, poza innymi sprawami wymienionymi w ustawie lub umowie spółki, wymaga:

- podejmowanie decyzji o strategicznym znaczeniu dla spółki;
- ustalanie rocznych i wieloletnich planów biznesowych;
- ustalenie struktury organizacyjnej przedsiębiorstwa spółki i ukształtowanie podstawowych funkcji związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa.

Dyrektorzy wykonawczy, niewykonawczy i komitety

W modelu monistycznym (system z radą dyrektorów) zasadą jest kolegialność działania dyrektorów. Zasada ta nie ma charakteru bezwzględnej – umowa spółki, regulamin rady dyrektorów lub uchwała rady dyrektorów może wprowadzić podział członków rady ze względu na wykonywane przez nich zadania.

Dopuszczalne jest ustanowienie dyrektorów wykonawczych oraz dyrektorów niewykonawczych. Takie rozwiązanie można przewidzieć nie tylko na etapie tworzenia spółki. Wraz z rozszerzeniem działalności prostej spółki akcyjnej i rozwojem jej przedsiębiorstwa akcjonariusze lub sami dyrektorzy

mogą dostrzec potrzebę funkcjonalnego rozdziału kompetencji zarządczych i nadzorczych między dwie kategorie funkcjonariuszy korporacyjnych, tj. dyrektorów wykonawczych i niewykonawczych. Mogą również uznać za właściwe powołanie jednego lub kilku komitetów do wykonywania różnych funkcji. Umożliwienie łatwego dostosowania rozwiązań organizacyjnych do aktualnych potrzeb i okoliczności to przejaw elastyczności modelu monistycznego. Jest to jego istotna zaleta.

Zarysowany podział kompetencyjny nie oznacza braku odpowiedzialności wszystkich dyrektorów za strategiczne kierowanie spółką i jej należytą organizację.

Jednocześnie prawo do reprezentowania spółki przysługuje każdemu dyrektorowi jako członkowi organu kierowniczego spółki, niezależnie od tego, czy pełni on funkcję dyrektora wykonawczego.

Zaletą systemu monistycznego względem dualistycznego jest też przyspieszenie obiegu informacji w spółce. Dyrektorzy niewykonawczy są w jednym organie z dyrektorami wykonawczymi, a zatem na bieżąco widzą, jakie decyzje podejmowane są w spółce, jakie dokumenty przyjmowane i podpisywane, a dzięki temu sprawują stałą kontrolę. Odmiennie niż w systemie dualistycznym z radą nadzorczą, która zbiera się na ogół jedynie kilka razy w roku. System monistyczny zwiększa także efektywność podejmowania ważnych decyzji. Dyrektorzy niewykonawczy mogą od razu wyrazić zgodę na podjęcie określonych działań przez spółkę, nie jest konieczne zwoływanie w tym celu ich odrębnego posiedzenia, jak ma to miejsce w przypadku rady nadzorczej wyrażającej zgodę na czynności zarządu.

P.S.A. ułatwia codzienną działalność rady dyrektorów, ale także zarządu czy rady nadzorczej: możliwe jest podejmowanie decyzji z pełnym wykorzystaniem narzędzi elektronicznych (m.in. email, tele i videokonferencja).

Rada dyrektorów

Dyrektor wykonawczy	Dyrektor niewykonawczy
wykonywanie niektórych albo wszystkich czynności prowadzenia przedsiębiorstwa spółki (przez jednego lub niektórych dyrektorów wykonawczych)	stały nadzór nad prowadzeniem spraw spółki
	ocena prawidłowości i rzetelności sprawozdań z działalności spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy oraz składanie walnemu zgromadzeniu corocznego pisemnego sprawozdania z wyników tej oceny
	badanie wszystkich dokumentów spółki, żądanie od dyrektorów i pracowników spółki sprawozdań i wyjaśnień, dokonywanie rewizji stanu majątku spółki oraz żądanie od dyrektorów i pracowników spółki przedstawienia radzie dyrektorów lub jej komitetowi na ich

	najbliższych posiedzeniach określonych dokumentów, sprawozdań lub wyjaśnień
Komitet wykonawczy	Komitet rady dyrektorów
jego utworzenie nie jest obowiązkowe	jego utworzenie nie jest obowiązkowe
w skład wchodzi wyłącznie dyrektorzy wykonawczy	w skład wchodzi wyłącznie dyrektorzy niewykonawczy
powoływany w celu wykonywania czynności prowadzenia przedsiębiorstwa spółki	powoływany w celu sprawowania stałego nadzoru nad prowadzeniem spraw spółki

Uchwały akcjonariuszy i walne zgromadzenie

Walne zgromadzenie jest organem, który skupia akcjonariuszy i służy realizacji ich uprawnień. Zwoływanie i przebieg walnych zgromadzeń prostej spółki akcyjnej zostały uregulowane w sposób zbliżony do regulacji zgromadzenia wspólników sp. z o.o., z uwzględnieniem elementów charakterystycznych dla walnego zgromadzenia S.A.

Akcjonariusze mogą podejmować uchwały zarówno na walnym zgromadzeniu, jak i poza zgromadzeniem – na piśmie albo przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. Zgodę na głosowanie poza walnym zgromadzeniem muszą wyrazić wszyscy akcjonariusze, a zgoda obejmuje możliwość podjęcia danego postanowienia albo określony sposób głosowania. Wyraża się ją w formie dokumentowej. Z tym że zgoda nie jest wymagana dla podjęcia uchwały przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, jeżeli środki te zostały wskazane w umowie spółki.

Uchwały akcjonariuszy wymaga m.in.:

- rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania zarządu (rady dyrektorów) z działalności spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy oraz udzielenie absolutorium członkom organów spółki z wykonania przez nich obowiązków,
- zbycie i wydzierżawienie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego,
- nabycie i zbycie nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości (umowa spółki może stanowić inaczej),
- emisji obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa i emisji warrantów subskrypcyjnych.

Jednocześnie w umowie spółki można przewidzieć dodatkowe zagadnienia, które będą wymagały uchwały akcjonariuszy.

	Zwyczajne walne zgromadzenie	Nadzwyczajne walne zgromadzenie
kto zwołuje	zarząd (rada dyrektorów), rada nadzorcza, jeżeli zarząd nie zwoła zgromadzenia w terminie określonym w ustawie lub umowie spółki, inna osoba określona w umowie spółki, jeżeli zarząd nie zwoła	zarząd (rada dyrektorów), rada nadzorcza, inna osoba określona w umowie spółki, akcjonariusz lub akcjonariusze

	zgromadzenia w terminie określonym w ustawie lub umowie spółki,	reprezentujący co najmniej 1/20 ogólnej liczby głosów lub ogólnej liczby akcji – na podstawie upoważnienia sądu
kiedy się zwołuje	powinno się odbyć w terminie sześciu miesięcy po upływie każdego roku obrotowego,	zarząd (rada dyrektorów), rada nadzorcza lub inna osoba wskazana w umowie spółki mogą zwołać nadzwyczajne walne zgromadzenie, jeżeli zwołanie go uznają za wskazane, na żądanie akcjonariusza lub akcjonariuszy reprezentujących co najmniej 1/20 ogólnej liczby głosów lub ogólnej liczby akcji
przedmiot zgromadzenia	rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania zarządu (rady dyrektorów) z działalności spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy, podjęcie uchwały o wypłacie dywidendy albo o pokryciu straty, udzielenie członkom organów spółki absolutorium z wykonania przez nich obowiązków, rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania finansowego grupy kapitałowej w rozumieniu przepisów o rachunkowości, inne sprawy (np. zmiana umowy spółki), akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej 1/20 ogólnej liczby głosów lub ogólnej liczby akcji mogą żądać umieszczenia określonych spraw w porządku obrad najbliższego walnego zgromadzenia	dowolne sprawy będące w kompetencji walnego zgromadzenia, akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej 1/20 ogólnej liczby głosów lub ogólnej liczby akcji mogą żądać umieszczenia określonych spraw w porządku obrad tego zgromadzenia
sposób zwołania zgromadzenia	zwołuje się: pocztą elektroniczną na adres akcjonariusza wpisany do rejestru akcjonariuszy lub za pomocą listu poleconego lub przesyłki nadanej pocztą kurierską zawiadomienie wysyła się co najmniej dwa tygodnie przed wyznaczonym terminem walnego zgromadzenia, należy w nim oznaczyć datę, godzinę i miejsce walnego zgromadzenia oraz szczegółowy porządek obrad	

miejsce zgromadzenia	jeżeli umowa spółki nie wskazuje innego miejsca - siedziba spółki, inne miejsce wskazane w umowie spółki, inne miejsce, jeżeli wszyscy akcjonariusze wyrażą na to zgodę w formie dokumentowej

Udział w walnym zgromadzeniu przy użyciu środków komunikacji elektronicznej

Regulacja P.S.A. pozwala na elastyczne wykorzystanie środków komunikowania się na odległość przez możliwość uczestniczenia w walnym zgromadzeniu przy wykorzystaniu tych środków. Z tym, że taką możliwość należy przewidzieć w umowie spółki.

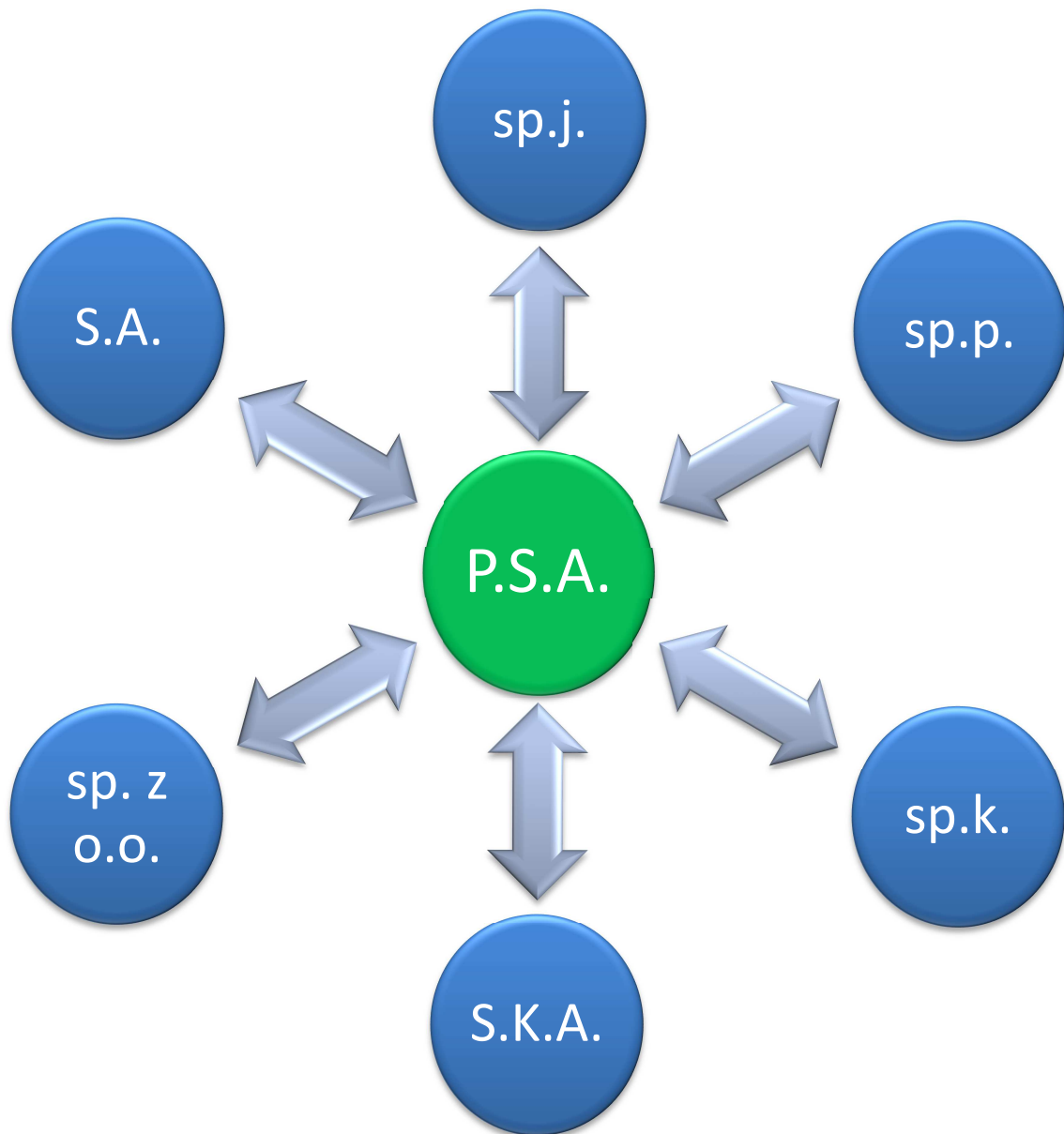
Za takie środki uznane zostały nie tylko wideokonferencje, ale też wszelkie sposoby komunikacji, które dają akcjonariuszowi możliwość przysłuchiwania się obradom, a w razie potrzeby – zabieranie głosu osobiście lub przez pełnomocnika w czasie rzeczywistym, mimo przebywania w innym miejscu niż sala obrad. Szczegółowe zasady uczestnictwa na odległość może określać regulamin walnego zgromadzenia, uwzględniając konieczność zapewnienia bezpieczeństwa komunikacji elektronicznej oraz możliwość identyfikacji akcjonariuszy. Ze względu na szybki rozwój techniki ustawodawca zrezygnował z opisywania szczegółowych warunków technicznych i powierzył te kwestie samym spółkom przygotowującym zgromadzenie.

Sposób podejmowania uchwał przez walne zgromadzenie

bezwzględna większość głosów	• jeżeli przepisy ustawy lub umowa spółki nie stanowią inaczej
większość 3/4 głosów (chyba, że umowa spółki przewiduje surowsze warunki)	• uchwały dotyczące: - zmiany umowy spółki - zbycia przedsiębiorstwa albo jego zorganizowanej części - emisji obligacji zamiennych i obligacji z prawem pierwszeństwa - rozwiązania spółki
zgoda wszystkich akcjonariuszy, których dotyczy uchwała	• uchwały dotyczące zmiany umowy spółki, które: - zwiększają świadczenia akcjonariuszy lub - uszczuplają prawa indywidualne poszczególnych akcjonariuszy

VII. Łączenie, podział i przekształcenie

Prosta spółka akcyjna może zostać przekształcona w każdą spółkę handlową: spółkę jawną, partnerską, komandytową, komandytowo-akcyjną, z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjną. Analogicznie, każda spółka handlowa może zostać przekształcona w P.S.A.

W przypadku powodzenia przedsięwzięcia użyteczne praktycznie jest przekształcenie P.S.A. w S.A., ponieważ w ten sposób spółka zyskuje dostęp do publicznego rynku akcji (akcje P.S.A. nie są dopuszczone do obrotu zorganizowanego).

Przekształcenie sp. z o.o. oraz S.A. – mających charakter zamknięty – w P.S.A. może okazać się wskazane, jeżeli udziałowcy chcą skorzystać z nowych rozwiązań niedostępnych dla tych spółek. Są to m.in.: świadczenie wkładów w postaci pracy i usług na pokrycie akcji, brak związania wkładów

wniesionych do spółki na zasadach właściwych dla instytucji kapitału zakładowego czy możliwość wprowadzenia w spółce monistycznego systemu zarządzania.

Ustawa wprowadzająca P.S.A. poszerza możliwość łączenia i podziału spółek handlowych, poprzez uwzględnienie możliwości występowania w tych procesach transformacyjnych prostej spółki akcyjnej. Ułatwiła także przekształcenie wszystkich spółek handlowych – w tym także tych operacji, w których nie uczestniczy P.S.A. W tej sferze wprowadzono m.in. następujące zmiany:

- zerwano z zasadą „domniemania nieuczestniczenia” w spółce przekształconej przez wspólników lub akcjonariuszy spółki przekształcanej;
- ograniczono „korporacyjne prawa wyjścia” do przypadku przekształcenia spółki kapitałowej w spółkę osobową;
- ograniczono wymóg badania planu przekształcenia przez biegłego rewidenta wyłącznie do przypadku, w którym spółką przekształcaną ma być spółka akcyjna.

VIII. Rozwiązanie i likwidacja

Rozwiązanie P.S.A. powodują:

- przyczyny przewidziane w umowie spółki,
- uchwała walnego zgromadzenia o rozwiązaniu spółki,
- uchwała walnego zgromadzenia o przeniesieniu siedziby spółki za granicę, chyba że przeniesienie siedziby ma nastąpić do innego państwa członkowskiego UE lub państwa EOG, a prawo tego państwa to dopuszcza,
- wyrok sądu wydany na żądanie akcjonariusza lub członka organu spółki, jeżeli osiągnięcie celu spółki stało się niemożliwe albo zachodzą inne ważne przyczyny wywołane stosunkami spółki, które wskazują na to, że dalsze funkcjonowanie spółki wiązałoby się z pokrzywdzeniem akcjonariuszy lub byłoby sprzeczne z dobrymi obyczajami,
- ogłoszenie upadłości spółki,
- inne przyczyny przewidziane w prawie.

Likwidacja prostej spółki akcyjnej

Procedura likwidacji prostej spółki akcyjnej w większości opiera się na mechanizmie stosowanym w spółce akcyjnej.

Otwarcie likwidacji następuje z dniem: uprawomocnienia się orzeczenia o rozwiązaniu spółki przez sąd, powzięcia przez walne zgromadzenie uchwały o rozwiązaniu spółki lub zaistnienia innej przyczyny jej rozwiązania. Od tej chwili w firmie spółki dodaje się oznaczenie „w likwidacji”.

Likwidatorami spółki są członkowie jej zarządu (rady dyrektorów), chyba że umowa spółki lub uchwała walnego zgromadzenia inaczej regulują tę kwestię. Na wniosek akcjonariuszy reprezentujących co najmniej 1/10 kapitału zakładowego sąd rejestrowy może uzupełnić liczbę likwidatorów, ustanawiając jednego lub dwóch likwidatorów. Likwidatorzy prowadzą sprawy spółki i reprezentują ją. Celem ich działania jest zakończenie bieżących interesów spółki, osiągnięcie

wierzytelności, wypełnienie zobowiązań oraz upłynnienie majątku spółki. Nowe interesy mogą podejmować tylko wówczas, gdy jest to potrzebne do ukończenia spraw, które znajdują się w toku.

Likwidatorzy sporządzają bilans otwarcia likwidacji i składają go walnemu zgromadzeniu do zatwierdzenia. Ogłaszają (jeden raz) rozwiązanie spółki i otwarcie likwidacji, wzywając wierzycieli do zgłoszenia wierzytelności w terminie trzech miesięcy od tej daty.

Podział majątku spółki między akcjonariuszy nie może nastąpić przed zaspokojeniem lub zabezpieczeniem wierzycieli. To, co zostało po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzycieli, dzieli się między akcjonariuszy proporcjonalnie do liczby akcji. Z tym, że jeżeli wkłady nie zostały wniesione w całości, podziału dokonuje się w stosunku do wartości wniesionych wkładów. Najpierw spłaca się akcje uprzywilejowane, które korzystają z pierwszeństwa przy podziale majątku spółki. Jednocześnie umowa spółki może określać inne zasady podziału jej majątku.

Po zatwierdzeniu przez walne zgromadzenie sprawozdania finansowego (według stanu na dzień poprzedzający podział między akcjonariuszy majątku pozostałego po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzycieli) i po zakończeniu likwidacji, likwidatorzy ogłaszają to sprawozdanie w siedzibie spółki i składają je sądowi rejestrowemu wraz z wnioskiem o wykreślenie spółki z rejestru.

„Uproszczone” rozwiązanie spółki

Procedurą, która stanowi *novum* na gruncie dotychczas obowiązujących przepisów KSH, jest możliwość przejęcia całego majątku spółki przez oznaczonego akcjonariusza, bez prowadzenia likwidacji spółki. Zgodę na takie działanie musi jednak wyrazić walne zgromadzenie uchwałą podjętą większością 3/4 głosów, oddanych w obecności akcjonariuszy reprezentujących co najmniej połowę ogólnej liczby akcji. Zgodę na przejęcie majątku musi również wydać sąd rejestrowy, a warunkiem do tego jest uprawdopodobnienie przez akcjonariusza przejmującego majątek, że nie doprowadzi to do pokrzywdzenia wierzycieli ani akcjonariuszy spółki. Sąd rejestrowy może uzależnić zezwolenie na przejęcie majątku spółki od ustanowienia stosownego zabezpieczenia.

W przypadku wyrażenia zgody na przejęcie majątku spółki przez jednego akcjonariusza, sąd wzywa wierzycieli do zgłaszania sprzeciwu. Wierzyciel, który nie zgadza się na przejęcie majątku spółki, zgłasza sprzeciw do sądu rejestrowego, doręczając odpis sprzeciwu spółce. W sprzeciwie musi uprawdopodobnić to, że przejęcie majątku może doprowadzić do jego pokrzywdzenia.

Sąd rejestrowy bada ewentualne pokrzywdzenie akcjonariusza niezależnie od tego, czy uchwała walnego zgromadzenia o przejęciu majątku została wcześniej (lub w ogóle) zaskarżona. Dzięki temu możliwa jest ochrona interesów akcjonariuszy również w przypadkach, w których nie doszło do zaskarżenia uchwały ze względu na niespełnienie przesłanek zaskarżenia (np. akcjonariusze, których interesy narusza uchwała o przejęciu majątku, nie byli na zgromadzeniu i dlatego nie są legitymowani do wytoczenia powództwa).

Niezwłocznie po uprawomocnieniu się postanowienia, które zezwala na przejęcie majątku spółki przez akcjonariusza przejmującego zarząd, składa on wniosek o wykreślenie spółki z rejestru. Z dniem jej wykreślenia akcjonariusz przejmujący wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki wykreślonej spółki.

walne zgromadzenie podejmuje uchwałę o przejęciu całego majątku spółki przez jednego akcjonariusza z obowiązkiem zaspokojenia wierzycieli i pozostałych akcjonariuszy

spółka składa do sądu wnioski o zezwolenie na przejęcie majątku spółki wraz z listą wierzycieli spółki, wskazaniem rodzaju i wysokości wierzytelności oraz dokumentami przedstawiającymi majątek spółki i sytuację majątkową akcjonariusza przejmującego

sąd niezwłocznie ogłasza o podjęciu uchwały o przejęciu majątku P.S.A i wzywa wierzycieli do zgłaszania sprzeciwu w terminie co najmniej 30 dni od dnia ogłoszenia

wierzyciel może zgłosić sprzeciw do sądu, wówczas sąd rozstrzyga o przejęciu majątku spółki po przeprowadzeniu rozprawy

sąd zezwala na przejęcie majątku spółki przez akcjonariusza przejmującego, jeżeli nie doprowadzi to do pokrzywdzenia wierzycieli ani akcjonariuszy spółki

zaskarżenie uchwały walnego zgromadzenia o przejęciu majątku nie wstrzymuje postępowania, ale sąd rejestrowy może je zawiesić po przeprowadzeniu rozprawy

zarząd spółki niezwłocznie składa wniosek o wykreślenie spółki z rejestru; z dniem wykreślenia akcjonariusz przejmujący wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki wykreślonej spółki

IX. Odpowiedzialność cywilnoprawna i karna

Odpowiedzialność związana z procesem tworzenia P.S.A.

Członkowie zarządu (rady dyrektorów), którzy w oświadczeniu - umyślnie lub przez niedbalstwo - podadzą fałszywe dane na temat wniesienia wkładów do spółki, poniosą odpowiedzialność wobec wierzycieli. Odpowiedzialność ta ma charakter solidarny ze spółką i trwa trzy lata od dnia zarejestrowania spółki lub zarejestrowania emisji nowych akcji.

Natomiast odpowiedzialność odszkodowawczą wobec spółki poniesie każdy, kto biorąc udział w jej tworzeniu, w sposób zawiniony wyrządzi jej szkodę.

Odpowiedzialność odszkodowawcza członków organów P.S.A. wobec spółki

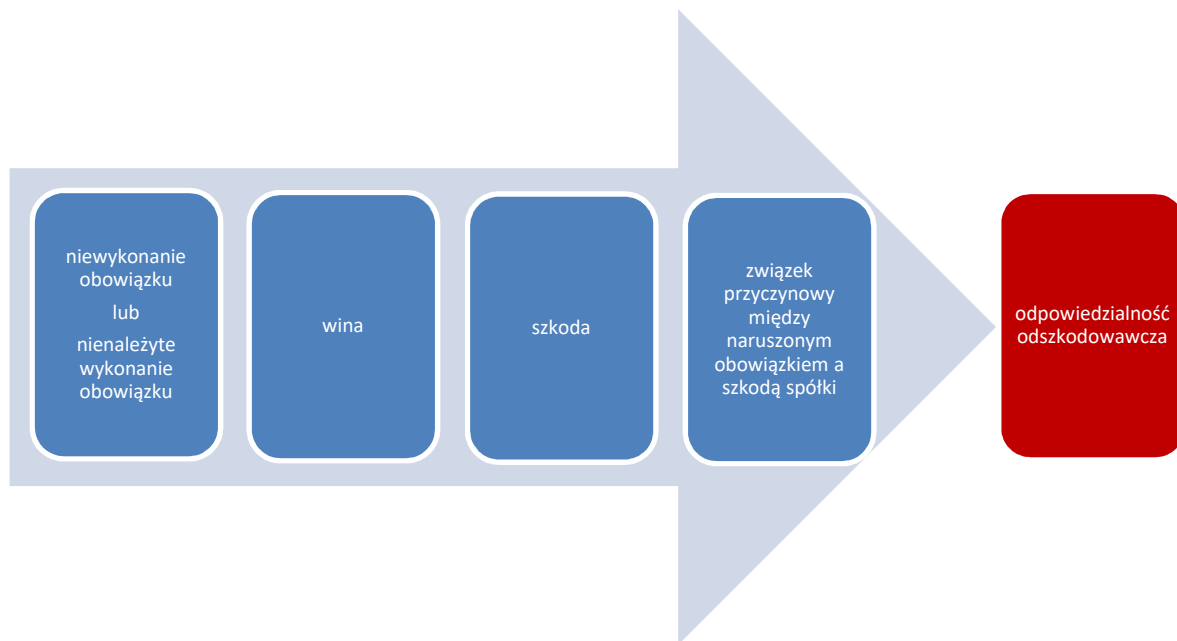
Członek organu odpowiada za szkodę wyrządzoną spółce wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania spoczywających na nim obowiązków, które wynikają ze stosunku organizacyjnego łączącego go ze spółką (art. 300¹²⁵ KSH). Regulacja dotyczy członków zarządu, rady nadzorczej oraz rady dyrektorów, jak również znajduje odpowiednie zastosowanie do likwidatorów spółki, z wyjątkiem likwidatorów ustanowionych przez sąd.

Obowiązek spoczywający na członku organu może mieć źródło w ustawie (w szczególności w przepisach KSH) lub w umowie spółki.

Pojęcie niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków obejmuje także niedołożenie wymaganej staranności lub niedochowanie lojalności. Członek organu odpowie za szkodę wyrządzoną spółce, jeżeli w sposób zawiniony niestaranie wykonywał swoje obowiązki.

Odpowiedzialność na podstawie art. 300¹²⁵ KSH opiera się na domniemaniu winy członka organu. Powód musi jedynie wykazać, że członek organu bezprawnie działał lub zaniechał działania, w czego następstwie (związek przyczynowy) spółka poniosła szkodę w określonej wysokości.

Z kolei członek organu uniknie odpowiedzialności, jeżeli wykaże brak swojej winy. A zatem to na nim spoczywa ciężar dowodu, że nie uchybił standardowi starannego i lojalnego wykonywania obowiązków. Poza tym członek organu uwolni się od zarzutu winy, jeśli wykaże, że szkoda spółki nie wynika z okoliczności obejmujących jego odpowiedzialność.

Oceny, czy członek organu dołożył należytej staranności w wykonywaniu swoich obowiązków, należy dokonać przez pryzmat zasady biznesowej oceny sytuacji (ang. *business judgment rule*), która została ujęta w art. 300¹²⁵ § 2 KSH.

Zasada ta doprecyzowuje okoliczności, które uwzględnia się przy ocenie należytej staranności członka organu w wykonywaniu obowiązków. Kładzie nacisk na prawidłowość procesu podejmowania decyzji biznesowych (dotyczących zarządzania spółką i jej przedsiębiorstwem) oraz gwarantuje członkom organu (przede wszystkim zarządcom i dyrektorom odpowiedzialnym za prowadzenie spraw spółki) swoistą „bezpieczną przystań”.

Z „bezpiecznej przystani” skorzysta członek organu, który podjął błędne decyzje gospodarcze prowadzące do szkody spółki, ale przy podjęciu tych decyzji działał lojalnie i w granicach uzasadnionego ryzyka gospodarczego. Miernikiem granic uzasadnionego ryzyka gospodarczego jest m.in. działanie na podstawie informacji, analiz i opinii, które w danych okolicznościach powinny być uwzględnione przy dokonywaniu starannej oceny.

Odpowiedzialność zarządców P.S.A. wobec wierzycieli na wypadek upadłości spółki

W przepisach P.S.A. przewidziano solidarną odpowiedzialność członków zarządu (rady dyrektorów) za zobowiązania P.S.A. analogiczną do regulacji art. 299 KSH dla sp. z o.o. Członkowie zarządu (rady dyrektorów) odpowiadają zatem solidarnie za zobowiązania P.S.A., jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna. Stanowi o tym art. 300¹³² KSH.

Odpowiedzialność ta nie ma charakteru bezwzględnie. Członek zarządu (rady dyrektorów) może się uwolnić od odpowiedzialności, jeżeli wykaże, że:

- we właściwym czasie został zgłoszony wniosek o ogłoszenie upadłości lub w tym samym czasie zostało wydane postanowienie o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego albo o zatwierdzeniu układu w postępowaniu w przedmiocie zatwierdzenia układu, albo
- niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło nie z jego winy, albo

- pomimo że nie został zgłoszony wniosek o ogłoszenie upadłości oraz nie zostało wydane postanowienie o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego albo zatwierdzeniu układu w postępowaniu w przedmiocie zatwierdzenia układu, wierzyciel nie poniósł szkody.

Tę samą odpowiedzialność ponoszą likwidatorzy spółki, z wyjątkiem likwidatorów ustanowionych przez sąd.

Odpowiedzialność karna

Przepisy karne KSH dostosowano do specyfiki prostej spółki akcyjnej.

Ze względu na dematerializację akcji, warrantów subskrypcyjnych oraz innych tytułów uczestnictwa w dochodach lub majątku P.S.A. czynem zabronionym jest dopuszczenie do wydania przez spółkę dokumentów na te tytuły. Odpowiedzialność za wskazany czyn ponoszą członkowie zarządu (rady dyrektorów) albo likwidatorzy prostej spółki akcyjnej. Grozi im za to grzywna, kara ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do 6 miesięcy (art. 589¹ KSH).

Karnie odpowie również członek zarządu albo rady dyrektorów, który dopuści do zarejestrowania akcji w rejestrze akcjonariuszy P.S.A. przed zarejestrowaniem prostej spółki akcyjnej albo przed wpisem do rejestru zmiany liczby akcji (w przypadku emisji nowych akcji). Sankcja zgodnie z art. 592 § 2 KSH polega na grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Z kolei sankcji grzywny do 20 tys. zł podlega członek zarządu (rady dyrektorów), który wbrew obowiązkowi dopuszcza do tego, że zarząd (rada dyrektorów):

- nie składa listy akcjonariuszy sądowi rejestrowemu,
- dopuszcza do nieprowadzenia rejestru akcjonariuszy.

Grzywna grozi także członkowi zarządu (rady dyrektorów), jeżeli dopuści do tego, że pisma i zamówienia handlowe oraz informacje na stronach internetowych P.S.A. nie zawierają:

- firmy spółki, jej siedziby i adresu;
- oznaczenia sądu rejestrowego, w którym przechowywana jest dokumentacja spółki, oraz numeru pod którym spółka jest wpisana do rejestru;
- numeru identyfikacji podatkowej (NIP);
- wysokości kapitału akcyjnego.

MINISTERSTWO
ROZWOJU